

Nr 16

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kommunallag för Stockholm; given Stockholms slott den 3 januari 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till kommunallag för Stockholm.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Hedlund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att 1935 års lag om kommunalstyrelse i Stockholm skall ersättas med en ny kommunallag för Stockholm. Lagförslaget syftar till att så långt möjligt åstadkomma överensstämmelse mellan kommunallagstiftningen i Stockholm och den år 1953 antagna allmänna kommunallagen. På grund av de särskilda förhållandena i Stockholm skiljer sig emellertid den föreslagna lagen i vissa avseenden från den allmänna kommunallagen. Den nya kommunallagen för Stockholm är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1958.

F ö r s l a g

till

Kommunallag för Stockholm

Härigenom förordnas som följer.

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §.**

Stockholms stad utgör en kommun.

Råder osäkerhet beträffande gränsen för kommunens område, förordnar Konungen angående gränsens rätta sträckning.

Om kommunalförbund och om ändring i kommunal indelning är särskilt stadgat.

2 §.

Medlem av kommunen är envar, som är där mantalsskriven, ävensom var och en, vilken, utan att vara mantalsskriven i kommunen, därstädes äger eller brukar fast egendom eller är taxerad till allmän kommunalskatt att utgå till staden.

3 §.

Kommunen äger att själv, efter vad i denna lag närmare bestämmes, vårda sina angelägenheter, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan.

Angående vissa kommunala angelägenheter är särskilt stadgat.

4 §.

Kommunens beslutanderätt utövas av stadsfullmäktige.

Förvaltning och verkställighet tillkomma stadskollegiet i egenskap av kommunens styrelse samt stadens övriga nämnder.

2 kap. Om stadsfullmäktige**5 §.**

Stadsfullmäktiges antal är etthundra.

6 §.

Rösträtt vid val av stadsfullmäktige tillkommer envar inom staden mantalsskriven svensk medborgare, som senast under nästföregående kalen-

derår uppnått tjuguetå års ålder och ej är omyndig. Varje röstberättigad åger en röst.

Om upprättande av röstlångd och om röstlångdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

7 §.

Stadsfullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom staden och uppnått tjugutå års ålder. Den som är omyndig eller i konkurs-tillstånd kan ej väljas till stadsfullmäktig.

Överståthållaren och underståthållaren samt kanslidirektörerna och skattedirektören vid överståthållarämbetet må icke utses till stadsfullmäktige.

Kommer stadsfullmäktig efter valet i den ställning, att han ej längre är valbar, frånträder han omedelbart sitt uppdrag.

Den som uppnått sextio års ålder må avsäga sig uppdrag att vara stadsfullmäktig. Eljest må ej någon avsäga sig sådant uppdrag med mindre han uppger hinder, vilket godkännes av stadsfullmäktige.

8 §.

Stadsfullmäktige väljas för fyra år (tjänstgöringsår), räknade från och med den 15 oktober det år, då valet skett.

Om val av stadsfullmäktige i anledning av ändring i kommunal indelning är särskilt stadgat.

9 §.

För val av stadsfullmäktige skall staden indelas i valkretsar. Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Vid valkretsindelning iakttages, att varje krets kommer att utse minst tio, högst trettio stadsfullmäktige efter den beräkningsgrund, att i allmänhet inom varje krets en stadsfullmäktig utses för varje befolkningstal motsvarande en hundraedel av stadens folkmängd; att varje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje; att territoriell församling, där så kan ske, lämnas odelad och icke i något fall delas på flera än två kretsar; samt att antalet fullmäktige för hela staden, i den mån det utan olägenhet kan ske, fördelas lika på de särskilda valkretsarna.

Om indelning i valkretsar jämte antalet fullmäktige för varje valkrets äga, efter därom av stadskollegiet uppgjort förslag, stadsfullmäktige göra framställning hos överståthållarämbetet. Utan föregående framställning må överståthållarämbetet förordna om sådan indelning, sedan tillfälle beretts stadsfullmäktige att avgiva yttrande i ärendet. Beslut om indelning i valkretsar skall meddelas senast två månader före ingången av det kalenderår, under vilket beslutet skall träda i tillämpning.

10 §.

Om valdistrikt och valdag samt vals kungörande, förrättande och avslutande, så ock om förfarandet, när stadsfullmäktig avgår före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, stadgas i kommunala vallagen; dock att kungörelse skall utfärdas av valnämnden.

11 §.

Stadsfullmäktige välja varje år vid första sammanträdet under tjänstgöringsåret bland sig en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande för tjänstgöringsåret. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till överståthållarämbetet för intagande i ämbetets kungörelser.

Äro både ordföranden och vice ordförandena hindrade att inställa sig vid stadsfullmäktiges sammanträde, äga fullmäktige utse annan ledamot att för tillfället föra ordet. Intill dess så skett, utövas ordförandeskapet av den till tjänstgöringstiden äldste bland fullmäktige eller, där två eller flera fullmäktige ha lika lång tjänstgöringstid, av den bland dessa, som är till levnadsåren äldst.

12 §.

Stadsfullmäktige skola årligen vid det sammanträde, som avses i 11 § första stycket, utse sekreterare, vars åligganden bestämmas av fullmäktige.

13 §.

Stadsfullmäktigsammanträde skall hållas i stadshuset eller å annat ställe, som blivit av stadsfullmäktige särskilt bestämt.

14 §.

Sammanträden skola av stadsfullmäktige hållas i oktober månad å första helgfria dag efter tjänstgöringsårets början samt i övrigt enligt ordning, som bestämmas av fullmäktige. Sammanträde skall ock hållas, när överståthållarämbetet därom förordnar eller stadskollegiet eller minst en tredjedel av stadsfullmäktige det begär eller ordföranden finner det nödigt.

Vid sammanträde senast den 8 december fastställes stadens utgifts- och inkomststat samt anställas val till de befattningar inom kommunen, vilka vid årets slut bliva lediga; stadsfullmäktige dock obetaget att bestämma, att nämnda val skola äga rum vid sammanträde senare under månaden.

15 §.

1 mom. Kungörelse om stadsfullmäktigsammanträde, innehållande uppgift om tid och ställe för sammanträdet och de ärenden, som därvid skola behandlas, utfärdas av ordföranden eller vid hinder för honom av förste eller, om jämväl han är hindrad, av andre vice ordföranden.

Kungörelsen skall minst en vecka före sammanträdet anslås å en i stads-
huset anordnad anslagstavla (kommunens anslagstavla) och, därest stads-
fullmäktige så beslutat, jämväl annorstädes. Kungörelsen skall ock senast
fyra dagar före sammanträdet delgivas envar fullmäktig.

Därjämte skall tillkännagivande om tid och ställe för sammanträde samt,
därest stadsfullmäktige så bestämt, om de ärenden, som skola behandlas,
införas i en eller flera ortstidningar senast en vecka före sammanträdet.
Vid tjänstgöringsårets första sammanträde avgöres för detta år, i vilken
eller vilka tidningar tillkännagivande skall införas. Därvid höra väljas
sådana tidningar, som genom spridning inom olika grupper av kommunens
medlemmar bringa tillkännagivandet till de flestas kännedom. Har vid
fattandet av beslut i ämnet förslag om tillkännagivandets införande i
annan ortstidning än sådan, som omfattas av beslutet, varit under om-
röstning och därvid erhållit minst en tredjedel av de i omröstningen del-
tagandes röster, skall tillkännagivandet införas jämväl i denna tidning.

Den omständigheten att kungörelse om sammanträde icke blivit anslagen
annorstädes än å kommunens anslagstavla eller att tillkännagivande ej
blivit infört i tidning utgör ej hinder för sammanträdet hållande.

Överståthållarämbetet skall särskilt skriftligen underrättas om samman-
träde.

2 mom. Fordrar ärende så skyndsamt handläggning, att kungörande icke
medhinnes i den ordning, som stadgas i 1 mom., må sammanträde för
ärendets behandling ändock hållas, därest senast söckendagen före sam-
manträdet kungörelse, innehållande uppgift som i sagda moment avses, an-
slagits å kommunens anslagstavla och delgivits envar stadsfullmäktig.

3 mom. Kungörelse må, i stället för att delgivas stadsfullmäktig inom
tid, som sägs i 1 eller 2 mom., översändas till honom med posten så tidigt,
att den kan antagas komma honom tillhanda inom samma tid.

16 §.

Stadsfullmäktige må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften
av dem äro tillstädes. Är tillstädesvarande fullmäktig enligt vad i 17 § eller
67 § andra stycket sägs hindrad att deltaga i visst ärende, utgör ej den
omständigheten, att till följd därav antalet av de deltagande icke överstiger
hälften av fullmäktiges hela antal, hinder för ärendets handläggande.

17 §.

Stadsfullmäktig må ej deltaga i behandling av ärende, som personligen
rör honom eller någon honom närstående, som sägs i 4 kap. 13 § 2. rätteg-
ångsbalken om jäv emot domare.

Om hinder att deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant och i beslut
med anledning av revisorernas granskning stadgas i 67 § andra stycket.

18 §.

Varje stadsfullmäktig äger en röst.

Vid stadsfullmäktigsammanträde äger överståhållaren eller, vid hinder för honom, underståhållaren att vara tillstädes och delta i överläggningarna men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer jämväl revisor, ändå att han icke är fullmäktig, vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

Borgarråd skall, ändå att han icke är stadsfullmäktig, närvara vid fullmäktiges sammanträden, där ej förfall, som godkännes av fullmäktige, föreligger, och äger därvid att delta i överläggningarna och framställa förslag samt få sin mening antecknad i protokollet men ej att delta i besluten.

19 §.

Stadsfullmäktige skola meddela beslut i ärenden, som hänskjutits till dem av högre myndighet, ävensom i fråga, som väckts genom framställning av stadskollegiet eller annan kommunal nämnd eller genom motion av fullmäktig eller borgarråd.

20 §.

De ärenden, som företagas till avgörande av stadsfullmäktige, skola vara vederbörligen beredda av den nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer. Innan ärende, som beretts annorledes än av den nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, företages till avgörande, skall tillfälle lämnas nämnden eller beredningen att avgiva yttrande däröver. Stadskollegiet skall städse givas tillfälle att yttra sig över ärende, som beretts annorledes än av kollegiet.

Där ärende, som beretts annorledes än av drätselnämnden, avser avhändande eller inköp av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet eller eljest är av särskild vikt för stadens ekonomi, skall tillfälle lämnas nämnden att avgiva yttrande däröver, innan ärendet företages till avgörande av stadsfullmäktige.

Val må dock av stadsfullmäktige förrättas utan föregående beredning. Detsamma gäller om avgörande av ärende, som fordrar skyndsamt handläggning och vari samtliga tillstädesvarande fullmäktige biträda framställt förslag.

21 §.

Kan ärende, som handlägges å stadsfullmäktigsammanträde, icke å den utsatta dagen bringas till slut, skall sammanträdet fortsättas å annan dag. Om sammanträdet fortsättande skall, därest fullmäktige så besluta, kun-

görelse i vanlig ordning utfärdas. Beslutes icke sådan kungörelse, har ordföranden att, innan sammanträdet upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva tid för det fortsatta sammanträdet.

Om fortsättande och avslutande av valförrättning, när val är proportionellt, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Begäres vid ärendes behandling å stadsfullmäktigsammanträde bordläggning av ärendet och förenar sig minst en tredjedel av de närvarande därom, skall ärendet uppskjutas till annan dag, som ordföranden har att bestämma och i vanlig ordning kungöra.

Bordläggning må ej, såvida icke beslut därom fattas med vanlig röstövervikt, ske i fråga om val eller mera än en gång i samma ärende.

22 §.

Ordföranden åligger att å stadsfullmäktigsammanträde framställa ärendena till överläggning samt att tillse, att ej andra frågor företagas till avgörande än de som finnas angivna i kungörelsen om sammanträdet.

Fråga, som fordrar skyndsam handläggning, må med iakttagande av vad i 20 § är stadgat, ändå att den ej angivits i kungörelsen, företagas till avgörande å sammanträdet, därest samtliga närvarande fullmäktige besluta, att den skall upptagas.

23 §.

Sedan överläggningen i ett ärende förklarats avslutad, framställer ordföranden proposition så avfattad, att den kan besvaras med ja eller nej.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där ej omröstning begäres, med klubbslag.

Begäres omröstning, skall den verkställas efter upprop och utom vid val ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmes utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, skiljer vid val lotten mellan lika rösttal, men verkställs i övriga fall ny omröstning med slutna sedlar, varvid, före dessas öppnande, en sedel avlägges, för att, där rösterna även nu bliva lika, bestämma beslutet. Vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning skall förfaras såsom vid val.

Val av stadskollegium och drätselnämnd samt av revisorer och revisors-suppleanter, som avses i 67 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av stadsfullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

24 §.

Vill stadsfullmäktig till borgarråd framställa interpellation i ämne, som tillhör fullmäktiges handläggning, skall interpellationen, skriftligen avfattad, avlämnas sist fem dagar före det sammanträde, vid vilket den är avsedd att framställas. Fullmäktige besluta utan föregående överläggning, huruvida interpellationens framställande skall medgivas. Lämnas sådant medgivande, bör interpellationen besvaras senast vid nästa sammanträde.

25 §.

Vid stadsfullmäktigsammanträde skall föras protokoll. Protokollet, av vilket skall framgå vilka fullmäktige varit närvarande, skall för varje ärende upptaga däri framställda förslag och yrkanden, som ej återkallats, samt att fullmäktige i ärendet fattat beslut, ävensom, där omröstning ägt rum, redogörelse för propositionsordningen och uppgift om huru många röstat för eller emot. Har omröstning skett öppet, skall i protokollet angivas, huru envar röstat.

Justering av protokollet verkställs senast tio dagar efter sammanträdet å tid, som ordföranden bestämmer och vid sammanträdet tillkännagiver, av ordföranden jämte minst två därtill för varje gång av fullmäktige utsedda närvarande ledamöter. Justering må ock verkställas av fullmäktige antingen genast eller vid nästa sammanträde. Protokollet underskrives, med anteckning om justeringen, av ordföranden och de utsedda justeringsmännen eller, där justeringen verkställts av fullmäktige, av ordföranden och minst två vid sammanträdet närvarande ledamöter.

Senast å andra dagen efter det protokollet justerats skall genom ordförandens försorg justeringen och det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, tillkännagivas å kommunens anslagstavla. Tillkännagivandet skall vara försett med uppgift å den dag det anslagits. Det må ej avlägsnas före utgången av stadgad besvärstid. Bevis om dagen för justeringens tillkännagivande skall tillika åtecknas protokollet eller särskilt utfärdas.

26 §.

Den som vid stadsfullmäktigsammanträde deltagit i avgörandet av ärende äger anföra reservation mot det fattade beslutet. Reservation skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

27 §.

Så snart stadsfullmäktiges protokoll blivit justerat, skall avskrift av protokollet överlämnas till stadskollegiet och utdrag därav tillställas de övriga nämnder, åt vilka verkställighet av fullmäktiges beslut uppdragits.

I fråga om värden av fullmäktiges protokoll och övriga till deras arkiv hörande handlingar skall gälla vad därom finnes föreskrivet i arkivstadga, som utfärdas av Konungen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av fullmäktiges protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

28 §.

Stadsfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga; dock må fullmäktige för visst ärende besluta, att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar.

Ordföranden vakar över ordningen vid fullmäktigsammanträde samt kan varna och, efter förutgången varning, låta utvisa envar, som förhåller sig oskickligt. Uppstår oordning, som ordföranden icke kan avstyra, äger han upplösa sammanträdet.

29 §.

1 mom. Stadsfullmäktige må besluta, att fullmäktiges ordförande skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Arvodets belopp skall bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålets omfattning och art. Stadsfullmäktige äga ock för ett år i sänder med visst belopp bevilja ersättning åt ordföranden och vice ordförandena för utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande.

Enligt stadsfullmäktiges bestämmande må, där väglängden mellan fullmäktigs hemvist och fullmäktiges sammanträdeslokal är större än tre kilometer, resekostnadsersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde utgå till fullmäktig. I den mån resa kan företagas med järnväg, omnibus eller spårvagn, må ersättningen ej överstiga avgiften för andra klass plats på järnväg eller plats i omnibus eller spårvagn. Eljest må ersättningen högst motsvara lägsta avgiften för taxebil.

2 mom. Stadsfullmäktige äga besluta, att till ledamot av beredning skall utgå ersättning i enlighet med de bestämmelser, som jämlikt 53 § gälla för ledamot av stadskollegiet och utsedd ledamot av annan kommunal nämnd.

3 kap. Om stadskollegiet och stadens övriga nämnder samt om borgarrådsberedningen

30 §.

Stadskollegiet skall i egenskap av kommunens styrelse leda förvaltningen av stadens angelägenheter och hava inseende över övriga nämnders verksamhet. Kollegiet skall med uppmärksamhet följa de frågor, som kunna inverka på stadens utveckling och ekonomiska ställning, samt hos stadsfullmäktige och övriga nämnder ävensom hos andra myndigheter göra de framställningar, som finnas påkallade.

Stadskollegiet har vidare:

a) att, såsom i 20 § sägs, bereda ärenden, som skola förekomma till behandling hos stadsfullmäktige;

b) att ombesörja verkställighet av stadsfullmäktiges beslut, i den mån ej verkställigheten uppdragits åt annan;

c) att självt eller genom ombud föra stadens talan i alla mål och ärenden, där detta icke på grund av lag eller stadsfullmäktiges beslut ankommer på annan; samt

d) att i övrigt fullgöra de uppdrag, som av stadsfullmäktige överlämnas till kollegiet.

Stadskollegiet har ock att taga befattning med de ärenden, vilkas handläggning enligt särskilda författningar ankommer på kommunens styrelse.

Stadskollegiet äger att från stadens övriga nämnder samt dess beredningar och befattningshavare infordra de yttranden och upplysningar, som erfordras för fullgörande av kollegiets uppgifter.

31 §.

Stadskollegiet består av tolv ledamöter. Stadsfullmäktige välja bland sig ledamöterna i kollegiet samt lika många suppleanter för dem.

Sker ej val av suppleanter proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

32 §.

Stadsfullmäktig, som är borgarråd eller chef för något till kommunalförvaltningen hörande verk, må ej utses till ledamot eller suppleant i stadskollegiet.

Beträffande verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 7 § är stadgat om stadsfullmäktig äga motsvarande tillämpning å ledamot eller suppleant i stadskollegiet.

33 §.

Ledamöter och suppleanter i stadskollegiet väljas årligen vid det sammanträde, som avses i 11 § första stycket, för tiden intill nästa val.

Avgår ledamot, som utsetts vid proportionellt val, under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, inkallas till ledamot den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör inträda; den sålunda inkallade tjänstgör under den tid, som återstår för den avgångne. Avgår annan ledamot, anställs fyllnadsval för den återstående delen av tjänstgöringstiden.

34 §.

Av stadsfullmäktige utses vid det sammanträde, som avses i 11 § första stycket, bland ledamöterna i stadskollegiet en ordförande och en vice ord-

förande. Till sådan befattning må icke utses ordföranden eller någon av vice ordförandena i stadsfullmäktige.

Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och post-adress, skall ofördröjligen insändas till överståthållarämbetet för intagande i ämbetets kungörelser.

Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att inställa sig vid sammanträde med stadskollegiet, äger kollegiet utse annan ledamot att för tillfället föra ordet.

35 §.

Stadskollegiets ordförande tillkommer att å kollegiets vägnar hava in-seende över förvaltningen av stadens angelägenheter.

36 §.

Stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande äga, även om de icke äro ledamöter av stadskollegiet, övervara kollegiets sammanträden och del-taga i överläggningarna men ej i besluten.

37 §.

Stadskollegiet sammanträder å det ställe och, där ej annat är stadgat, å de tider kollegiet bestämmer och däremellan så ofta ordföranden finner det nödigt, ävensom då minst en tredjedel av kollegiets ledamöter för upp-givet ändamål gör framställning därom.

38 §.

Suppleanterna i stadskollegiet böra i den vid valet bestämda ordningen kallas till tjänstgöring i den mån det erfordras till följd av hinder för leda-mot eller vid uppkommen ledighet, som ännu ej kunnat fyllas, efter leda-mot, som icke utsetts vid proportionellt val.

39 §.

Stadskollegiet må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna äro tillstädes.

Vad i 17 § stadgas om jäv för stadsfullmäktig skall äga motsvarande tillämpning med avseende å ledamot i stadskollegiet. Vid behandling av ärende, vari ledamot är jävig, skall ledamoten avträda.

40 §.

I fråga om förfarandet vid fattande av beslut skall vad därom för stads-fullmäktige är stadgat i 23 § äga motsvarande tillämpning med avseende å stadskollegiet; dock att där i andra fall än vid val och tillsättande av

tjänstebefattning rösterna falla lika för olika meningar den mening, som ordföranden biträder, blir beslut.

41 §.

Vad som är stadgat i 25 § om förande av protokoll vid stadsfullmäktiges sammanträde och om protokollets innehåll samt i 26 § om reservation skall äga motsvarande tillämpning med avseende å protokoll och reservation vid sammanträde med stadskollegiet. Med avseende å protokollets innehåll skola ock iakttagas bestämmelserna i 46 § 3 mom.

Justering av stadskollegiets protokoll verkställs senast tio dagar efter sammanträdet av ordföranden jämte minst en därtill för varje gång av kollegiet utsedd närvarande ledamot. Justering må ock verkställas av kollegiet antingen genast eller vid nästa sammanträde.

Tillkännagivande om verkställd justering skall ske i den i 25 § föreskrivna ordningen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kollegiets protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

42 §.

Stadskollegiet skall på lämpligt sätt kungöra varest och på vilka tider till kollegiet ställda framställningar emottagas.

Kollegiets skriftväxling ombesörjes av ordföranden eller under hans in-seende.

43 §.

Om ansvar och skadeståndsskyldighet för ledamot av stadskollegiet, som vid fullgörandet av sitt uppdrag åsidosätter vad enligt lag eller författning, reglemente, särskild föreskrift eller uppdragets beskaffenhet honom åligger, gäller vad i allmän lag stadgas.

44 §.

De ärenden, som ankomma på stadskollegiets handläggning, föredragas i kollegiet av borgarråd, där ej enligt reglemente för kollegiet annan ordning beslutes för visst ärendes föredragning.

45 §.

1 mom. Stadsfullmäktige välja vid det sammanträde, som avses i 11 § första stycket, det år, då val av stadsfullmäktige ägt rum, borgarråd för en tid av fyra år till det antal, som stadsfullmäktige bestämma. Till borgarråd må allenast utses personer med synnerlig insikt och erfarenhet i kommunala förvaltningsfrågor eller eljest i allmänna värv. Vid val av borgarråd skall, där så äskas eller omröstning begäres, anställas särskilt val av varje borgarråd.

2 mom. Avgår borgarråd före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, skall befattningen så snart ske kan återbesättas; den sålunda valde tjänstgör under den tid, som återstår för den avgångne. För tiden intill dess nytt val skett ävensom vid tjänstledighet för borgarråd äger stadskollegiet förordna vikarie å befattningen.

3 mom. Borgarråd åtnjuter årsarvode samt rätt till pension efter stadsfullmäktiges bestämmande. Med befattningen såsom borgarråd må icke utan stadsfullmäktiges medgivande förenas annan befattning i statens eller kommunens tjänst eller annat jämförligt allmänt eller enskilt uppdrag.

4 mom. Om skyldighet för borgarråd att vid varaktigt förfall avgå gällor vad i reglemente för borgarrådsberedningen stadgas.

46 §.

1 mom. Borgarråden skola närvara vid stadskollegiets sammanträden och äga att deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

2 mom. Borgarråden skola till vinnande av enhetlighet i förvaltningen bilda en borgarrådsberedning.

Stadsfullmäktige utse, sedan val av borgarråd skett, ett av borgarråden att under den bestämda tjänstgöringstiden såsom ordförande leda borgarrådsberedningens arbete.

Borgarrådsberedningens ordförande skall i stadskollegiet föredraga förslag till utdebitering av allmän kommunalskatt samt till stadens utgifts- och inkomststat. Angående ärendenas fördelning i övrigt mellan borgarråden gäller vad i reglemente för stadskollegiet stadgas. Att borgarråd skola utses till ordförande i vissa nämnder stadgas i 50 §.

3 mom. Föredragande borgarråds förslag skall, där det avviker från stadskollegiets beslut, städse intagas i kollegiets protokoll. Där borgarrådsberedningens ordförande uttalar från kollegiets beslut avvikande mening, skall hans mening likaledes antecknas till protokollet.

47 §.

I staden skall finnas en drätselnämnd. Det tillkommer drätselnämnden:

a) att avgiva yttranden i fall, som avses i 20 § andra stycket och 58 § andra stycket;

b) att föra stadens räkenskaper på sätt i 66 § sägs och taga den befattning med stadens drätsel i övrigt, som kan vara föreskriven i det i 48 § angivna reglementet för drätselnämnden; samt

c) att i övrigt fullgöra de uppdrag, som av stadsfullmäktige eller stadskollegiet överlämnas till drätselnämnden.

Om ordförande i drätselnämnden stadgas i 50 §.

Övriga ledamöter i nämnden samt suppleanter för dem väljas av stadsfullmäktige till det antal, som fullmäktige bestämma, för en tid av två år, räknade från och med den 1 januari året efter det, då valet skett. I avseende å valbarhet, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall

vad i 7 § är stadgat om stadsfullmäktig äga motsvarande tillämpning; dock må utom personer, som avses i andra stycket av nämnda paragraf, ej heller i stadens tjänst anställd befattningshavare, som är chef för något till kommunalförvaltningen hörande verk, utses till ledamot eller suppleant i drätselnämnden.

Beträffande drätselnämnden skall i övrigt vad i 31 § andra stycket, 33 § andra stycket och 37—43 §§ är föreskrivet med avseende å stadskollegiet äga motsvarande tillämpning. Suppleant äger även i annat fall än som avses i 38 § rätt att närvara vid nämndens sammanträden och skall alltid underättas om tid för sammanträde.

48 §.

Stadsfullmäktige skola antaga reglementen för stadskollegiet, borgarrådsberedningen och drätselnämnden.

Med avseende å drätselnämnden må i dess reglemente bestämmas:

a) att med drätselnämndens medelsförvaltning skall sammanföras medelsförvaltning, som enligt särskilda författningar tillkommer andra kommunala nämnder; samt

b) att drätselnämnden äger uppdraga åt särskild inom densamma bildad avdelning eller åt ledamot av nämnden eller åt i stadens tjänst anställd befattningshavare att å nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall i reglementet angivas, dock att framställning eller yttrande till stadsfullmäktige icke må beslutas annorledes än av nämnden samfällt.

Innan beslut meddelas om sådan centralisering av medelsförvaltningen, som avses under a), skola vederbörande nämnder höras i ärendet. Beslut, vilket fattas på grund av uppdrag, som sägs under b), skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

I övrigt må, i den mån icke särskilda bestämmelser meddelas i denna lag, genom de i första stycket angivna reglementen bestämmas den ordning, i vilken stadskollegiet, borgarrådsberedningen och drätselnämnden hava att utöva sina befogenheter och fullgöra sina åligganden.

Beslut om antagande av reglemente skall underställas Konungens prövning.

49 §.

Angående nämnder för vissa i särskilda författningar angivna förvaltnings- eller verkställighetsbestyr gäller vad därom för varje fall finnes stadgat.

För handhavande av särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr i övrigt må staden tillsätta de nämnder, som finnas erforderliga.

50 §.

Ordföranden i borgarrådsberedningen skall tillika vara ordförande i drätselnämnden. Stadskollegiet utser bland de övriga borgarråden ord-

förande i stadens övriga nämnder, där ej annat är föreskrivet i särskild författning eller blivit av stadsfullmäktige bestämt. Vid val av borgarråd till ordförande skall stadskollegiet taga hänsyn till gällande fördelning av borgarrådens föredragningskyldighet. Den som jämlikt 45 § 2 mom. blivit av stadskollegiet förordnad att i borgarråds ställe uppehålla hans tjänst utövar jämväl hans befattning såsom av stadskollegiet utsedd ordförande i nämnd.

Borgarråd, som av stadskollegiet valts till ordförande i nämnd, tjänstgör i sådan egenskap, intill dess han avgår från borgarrådsbefattningen. Förändras fördelningen av borgarrådens föredragningskyldighet, äger stadskollegiet besluta, att ordförandeuppdraget skall upphöra tidigare.

51 §.

1 mom. Beträffande nämnd, som avses i 49 §, skall gälla vad i detta moment sägs, dock att i fråga om nämnd, som omförmåles i första stycket nämnda paragraf, bestämmelserna skola äga tillämpning endast i den mån annat ej är särskilt föreskrivet.

Av stadsfullmäktige valda ledamöters och suppleanters tjänstgöringstid är två år, räknade från och med den 1 januari året efter det, då valet skett.

I avseende å valbarhet, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 7 § är stadgat om stadsfullmäktig äga motsvarande tillämpning; dock må utom personer, som avses i andra stycket av nämnda paragraf, ej heller i stadens tjänst anställd befattningshavare, som är chef för något till nämndens förvaltningsområde hörande verk, utses till ledamot eller suppleant i nämnden.

Vad i 31 § andra stycket, 33 § andra stycket och 37—43 §§ är föreskrivet med avseende å stadskollegiet skall äga motsvarande tillämpning.

Suppleant äger även i annat fall än som avses i 38 § rätt att närvara vid nämnds sammanträden och skall alltid underrättas om tid för sammanträde.

2 mom. Nämnd, varom förmåles i 49 § andra stycket, må, om stadsfullmäktige så besluta, uppdraga åt särskild inom nämnden bildad avdelning eller åt ledamot av nämnden eller åt i stadens tjänst anställd befattningshavare att å nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall i fullmäktiges beslut angivas, dock att framställning eller yttrande till fullmäktige icke må beslutas annorledes än av nämnden samfällt.

Beslut, vilket fattas på grund av uppdrag som sägs i nästföregående stycke, skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

52 §.

I fråga om vården av protokoll och andra arkivhandlingar tillhörande stadskollegiet samt stadens övriga nämnder skall gälla vad därom finnes föreskrivet i den i 27 § andra stycket omförmälda arkivstadgan.

53 §.

1 mom. Ledamot av stadskollegiet och utsedd ledamot av annan kommunal nämnd skola, därest stadsfullmäktige så besluta, för deltagande i sammanträde eller förrättning inom staden i stadens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente. Dagtraktamente må ej överstiga tio kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag; dock må med avseende å särskilt tidskrävande sammanträde eller förrättning eller där det eljest finnes påkallat av särskilda förhållanden traktamentet sättas till högre belopp.

Där väglängden mellan ledamotens hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än tre kilometer, må stadsfullmäktige ock besluta, att resekostnadsersättning skall utgå till ledamoten enligt de grunder, som i 29 § 1 mom. andra stycket äro stadgade för där avsedda fall.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som sägs i första stycket, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter särskild grund.

2 mom. Stadskollegiets ordförande åtnjuter i denna sin egenskap årsarvode, som bestämmes av stadsfullmäktige.

Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 1 mom., må efter stadsfullmäktiges bestämmande till ordföranden i annan kommunal nämnd än stadskollegiet, så ock till sådan ledamot av stadskollegiet eller annan kommunal nämnd, som eljest i viss befattning inom kollegiet eller nämnden eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning, utgå dels arvode för med uppdraget förenat arbete och dels ersättning med visst belopp för utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Beloppet av arvode eller ersättning för utgifter skall bestämmas för högst ett år i sänder. Arvode må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålens omfattning och art.

3 mom. När särskilda skäl därtill äro, må stadsfullmäktige bevilja pension åt sådan ledamot av stadskollegiet eller annan kommunal nämnd som under en lång följd av år innehåft befattning eller uppdrag som avses i 2 mom. samt däråt ägnat övervägande del av sin arbetstid. Beslut om pension skall underställas överståthållarämbetets prövning.

4 mom. Där i särskild författning föreskrift meddelas om ersättning åt ledamot av kommunal nämnd, skall vad sålunda finnes stadgat lända till efter rättelse.

4 kap. Om stadens drätsel*Inledande bestämmelser*

54 §.

Vad staden tillhör i fast eller lös egendom bör så förvaltas, att stadens förmögenhet ej minskas.

Medel, som staden uppburit såsom vederlag för anläggningstillgång eller på grund av försäkring av sådan tillgång, må tagas i anspråk endast för återbetalning av lån, som upptagits för förvärv av tillgången, eller för anskaffande av annan dylik tillgång.

Såsom anläggningstillgång skall anses fast egendom, så ock lös egendom, avsedd att stadigvarande innehavas av staden.

55 §.

Stadens medelsbehov skall, i den mån det ej fylles på annat sätt, täckas med allmän kommunalskatt.

56 §.

Beslut om anslag skall tillika innefatta anvisning av medel för anslagets täckande.

Beviljas anslag att täckas genom utdebitering under mer än fem år, skall beslutet underställas överståthållarämbetets prövning.

Utgifts- och inkomststat

· 57 §.

Staden skall årligen upprätta en utgifts- och inkomststat för det nästföljande kalenderåret.

Å statens utgiftssida skola upptagas:

a) det belopp, vartill nästföregående års underskott enligt avslutade räkenskaper uppgått;

b) de anslag, som erfordras för bestridande av tidigare beslutade utgifter för nästföljande år, så ock de belopp, som ytterligare anslås i samband med statens fastställande, däribland även ett anslag för oförutsedda behov.

Statens inkomstsida skall upptaga:

a) det belopp, vartill nästföregående års överskott enligt avslutade räkenskaper uppgått;

b) de inkomster, som i anledning av tidigare fattade beslut eller på annan grund kunna påräknas under det nästföljande året, så ock det belopp, som ytterligare erfordras, ävensom sättet för täckande av detta medelsbehov.

Hinder möter ej för staden att besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det år, för vilket anslaget beviljats, må användas för avsett ändamål under det därpå följande året. Vad som återstår av anslaget vid sistnämnda års utgång må staden reservera för samma ändamål för ytterligare ett år; och äger staden sedermera fatta enahanda beslut för ett år i sänder.

58 §.

Förslag till utgifts- och inkomststat skall före oktober månads utgång uppgöras av stadskollegiet. För detta ändamål skola stadens övriga nämnder

inom tid, som stadskollegiet bestämmer, till kollegiet ingiva sina särskilda statförslag för det nästföljande året.

Innan de av andra nämnder än drätselnämnden avgivna särskilda statförslagen företagas till behandling i stadskollegiet, skola yttranden över förslagen inhämtas från drätselnämnden.

Stadskollegiets statförslag upptages till granskning vid det stadsfullmäktigsammanträde, vid vilket utgifts- och inkomststaten enligt 14 § andra stycket skall fastställas. Därvid skola anslag till utgifter, om vilka stadsfullmäktige icke tidigare fattat beslut, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bliva föremål för överläggning och avgörande.

Fondbildning

59 §.

1 mom. Staden äger avsätta medel till:

a) pensionsfond för beredande av pension eller därmed jämförligt understöd åt personer i stadens tjänst eller deras efterlevande;

b) kassaförlagsfond för tillgodoseende av stadens behov av rörelsekapital;

c) allmän investeringsfond för anskaffande av anläggningstillgångar för stadens behov; samt

d) särskild investeringsfond för anskaffande av i avsättningsbeslutet angiven anläggningstillgång.

2 mom. Staden äger i samband med fastställande av utgifts- och inkomststaten avsätta medel till skatteregleringsfond eller taga i anspråk medel ur sådan fond.

Beslut att taga medel ur fonden i anspråk må ej avse mer än en tredjedel av det högsta belopp, vartill fonden beräknas uppgå vid utgången av det år beslutet fattas eller uppgått vid utgången av något av de två närmast föregående åren.

60 §.

Med Konungens medgivande må staden:

a) avsätta medel till fond för tillgodoseende av annat särskilt behov än i 59 § 1 mom. sägs; och

b) taga i anspråk medel ur fond för annat ändamål än det för vilket fonden är avsedd och, såvitt angår skatteregleringsfond, i vidare mån än i 59 § 2 mom. stadgas.

61 §.

Hava medel, som staden uppburit såsom vederlag för anläggningstillgång eller på grund av försäkring av sådan tillgång, icke före utgången av det år, varunder de influtit, anvisats för ändamål, som sägs i 54 § andra stycket, skola medlen avsättas till allmän investeringsfond.

Överskottsmedel å lån, som staden upptagit med Konungens tillstånd och som ej i sin helhet åtgått för det med lånet avsedda ändamålet, skola avsättas till allmän investeringsfond, där ej annat föreskrivits vid tillståndets beviljande.

Om stadens skyldighet att i andra fall än i denna paragraf sägs avsätta medel till fond är särskilt stadgat.

Lånerätt

62 §.

Staden äger upptaga lån intill ett sammanlagt belopp motsvarande en utdebitering av sju kronor för varje å staden belöpande skattekrona enligt den under nästföregående år fastställda taxeringen. Lån, som här avses, skall vara ställt att återbetalas inom fem år och, därest lånetiden är mer än ett år, att årligen avbetalas; dock må staden vid förvärv av in-tecknad egendom övertaga betalningsansvar även för sådan i egendomen in-tecknad gäld, som är ställd att betalas inom längre tid eller i annan ordning.

Staden äger ock upptaga lån, vilket enligt uttryckligt beslut skall användas för att gälda äldre lån och återbetalas inom de betalningsterminer, som gälla för det äldre lånet.

Med lån avses i denna paragraf även borgen.

63 §.

Staden äger jämväl upptaga lån av statsmedel, som av Konungen beviljats staden, så ock, i den omfattning och på de villkor Konungen bestämmer, lån av statsmedel, som beviljats staden av statlig myndighet.

Staden äger därjämte, i den omfattning och på de villkor Konungen bestämmer, åtaga sig ansvarighet gentemot staten för lån, som av statsmedel beviljas annan än staden, så ock borgensansvar för lån åt bostadsföretag, som godkänts för statlig belåning.

64 §.

Med Konungens medgivande må staden upptaga lån eller ingå borgen även i andra fall än i 62 och 63 §§ sägs.

Medelsförvaltning

65 §.

Penningar och värdehandlingar, som stadskollegiet eller annan kommunal nämnd för stadens eller annans räkning har om händer, skola så förvaras och redovisas, att de icke sammanblandas med andra penningar och värdehandlingar.

Penningmedel, som ej erfordras för nära förestående utbetalningar, skola för stadens räkning insättas hos bank eller centralkassa för jordbrukskredit

eller å postgirokonto eller anbringas i sådana tillgångar, i vilka förmyndare äger utan överförmyndarens tillstånd anbringa omyndigs medel.

Med överståthållarämbetets medgivande må staden anbringa penningmedel även på annat sätt än nu sagts.

66 §.

Det åligger drätselnämnden att föra fortlöpande räkenskaper över de medel den har om händer.

Annan kommunal nämnd, som omhänderhar medel, skall föra räkenskaper i enlighet med av drätselnämnden givna anvisningar och årligen inom tid, som drätselnämnden bestämmer, till drätselnämnden avlämna redovisning för sin förvaltning under nästföregående kalenderår.

Sedan sådan redovisning skett, skall drätselnämnden inom tid, som stadsfullmäktige bestämma, sammanfatta och avsluta stadens räkenskaper för nämnda kalenderår.

Revision

67 §.

Av stadsfullmäktige skola vartannat år vid sammanträde, då val till befattningar inom kommunen eljest anställas, utses revisorer och revisorssuppleanter för granskning av de två nästföljande årens förvaltning.

Den, vilken såsom ledamot eller suppleant i stadskollegiet eller eljest är redovisningsskyldig till staden, eller sådan den redovisningsskyldige närstående, som sägs i 17 §, må icke vara revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, som omfattas av redovisningsskyldigheten, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Revisorerna äga att när som helst inventera de penningmedel och värdehandlingar, som stadskollegiet eller annan kommunal nämnd omhänderhar, samt taga del av räkenskaper och andra handlingar, som beröra förvaltningen.

Vad i 43 § sägs om ansvar och skadeståndsskyldighet för ledamot av stadskollegiet äger avseende jämväl å revisor.

Stadsfullmäktige må besluta, att till revisor skall utgå ersättning i enlighet med de bestämmelser, som jämlikt 53 § 1 och 2 mom. gälla för ledamot av stadskollegiet och utsedd ledamot av annan kommunal nämnd.

68 §.

Revisorerna skola årligen avgiva berättelse, innehållande redogörelse för resultatet av deras granskning med uttalande, huruvida anmärkning beträffande räkenskapernas förande eller förvaltningen i övrigt föreligger eller icke. Framställes anmärkning, skall anledningen till denna angivas i berättelse.

telsen. Revisionsberättelse skall ock innehålla särskilt uttalande, huruvida ansvarsfrihet för förvaltningen tillstyrkes eller icke.

69 §.

Revisionsberättelse skall, sedan vederbörandes förklaringar och utlåtan- den inhämtats, framläggas till granskning och avgörande hos stadsfullmäk- tige senast vid sammanträde före utgången av mars månad andra året efter det som revisionen avser.

70 §.

På beslut av stadsfullmäktige ankommer, huruvida framställd anmärk- ning skall förfalla och ansvarsfrihet för förvaltningen meddelas eller laga åtgärd för bevarande av stadens rätt skall vidtagas. Anställes ej talan å den förvaltning revisionsberättelse avser inom ett år från det berättelsen fram- lades å stadsfullmäktigsammanträde, skall så anses, som om ansvarsfrihet blivit beviljad. Utan hinder av att ansvarsfrihet beviljats, må talan föras på grund av brottslig handling, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

5 kap. Om allmän kommunalskatt

71 §.

Utdebitering av allmän kommunalskatt skall fastställas i förhållande till de skatte kronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunal- skattelagen vid senaste taxering påförts de till staden skattskyldiga.

72 §.

Är i särskild författning stadgat, att skatt till staden skall utgå annor- ledes än i 71 § angives, gäller till efterrättelse vad sålunda är förordnat.

73 §.

Med det belopp för skatte krona och skatteöre, som bestämts till utdebite- ring för ett år, skall utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kom- munalskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av nästföljande års taxering.

74 §.

Det åligger stadskollegiet att, sedan utgifts- och inkomststat för staden fastställts, ofördröjligen underrätta dels överståthållarämbetet och den lokala skattemyndigheten om det belopp för skatte krona och skatteöre, som

bestämts till utdebitering för nästkommande år, dels ock överståthållarämbetet om det sammanlagda belopp, som för nämnda år beslutats till utdebitering på grundval av det löpande årets taxering till kommunal inkomstskatt.

75 §.

Om debitering och uppbörd av kommunalskatt gäller vad därom är särskilt stadgat.

76 §.

Staden äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekoronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till staden skattskyldiga, efter det belopp för skattekorona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga allmän kommunalskatt, skall belopp, som staden eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Staden äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i stadens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det, då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som staden äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör stadens fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall överståthållarämbetet under samma år utanordna till staden med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är stadens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp, som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må överståthållarämbetet, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av stadens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

77 §.

Överståthållarämbetet skall senast den 8 mars till staden överlämna för nästföregående år upprättad redovisning över staden tillkomnade och till densamma utanordnad allmän kommunalskatt.

Närmare föreskrifter angående dylik redovisning meddelas av Konungen.

6 kap. Om underställning och besvär

78 §.

Stadsfullmäktiges beslut om nya eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen för begagnande av de platser, som anvisats åt densamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjänande, skola för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse.

Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter må dock meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar. Konungen må jämväl föreskriva, att i rörelse, för vilken avgifter som nu sagts blivit fastställda, avgifterna samt övriga intäkter må användas allenast för rörelsens direkta behov, där ej myndighet som Konungen därtill förordnar medgiver, att medlen användas för annat ändamål.

Om vissa andra beslut, som skola underställas Konungens prövning, stadgas i 48, 60 och 64 §§.

Beslut, som skall underställas Konungens prövning, skall insändas till överståthållarämbetet, vilket det åligger att överlämna handlingarna, jämte eget yttrande, till Konungen.

79 §.

Om beslut, som för att erhålla bindande kraft skola underställas överståthållarämbetets prövning, stadgas i 53 § 3 mom., 56 och 65 §§ samt 80 § 3 mom.

Underställt beslut skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Över vägrad fastställelse må staden föra klagan hos Konungen.

80 §.

1 mom. Över beslut av stadsfullmäktige äger, där ej annat är särskilt föreskrivet, medlem av kommunen anföra besvär hos överståthållarämbetet. Sådan klagan må grundas endast därå, att beslutet

icke tillkommit i laga ordning,

står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som fattat beslutet, eller

kränker klagandens enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund.

Besvären skola hava inkommit till överståthållarämbetet inom tre veckor från den dag, då verkställd justering av det över beslutet förda protokollet tillkännagivits å kommunens anslagstavla. Besvären skola vara åtföljda av överklagade beslutet jämte bevis om dagen för justeringens tillkännagivande.

2 mom. I fråga om besvär över beslut av stadskollegiet eller annan kommunal nämnd skola bestämmelserna i 1 mom. äga motsvarande tillämp-

ning, där ej annat sägs i 3 mom. eller är särskilt stadgat. Mot beslut av rent förberedande eller verkställande art må talan dock ej föras.

3 mom. Staden må utse särskild nämnd med uppgift att upptaga och avgöra besvär över stadskollegiets eller annan kommunal nämnds beslut om tillsättande av eller förordnande å kommunal tjänstebefattning eller entledigande från sådan befattning eller om disciplinär åtgärd mot befattningshavare, där klagan över beslutet eljest skolat föras enligt 2 mom.

Reglemente för sådan besvärsnämnd antages av stadsfullmäktige. Beslut om antagande av reglemente skall underställas överståthållarämbetets prövning. Där ej annat föreskrives i reglementet, skall vad i 51 § 1 mom. sägs äga tillämpning å besvärsnämnd.

Finnes besvärsnämnd, äger den som ej nöjes åt beslut, varom i första stycket sägs, anföra besvär hos nämnden inom tid, som stadgas i 1 mom.

Beträffande klagan över besvärsnämnds beslut skall vad i 1 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning, och må till stöd för dylik klagan, i den mån anledning därtill finnes, åberopas jämväl, att det hos besvärsnämnden överklagade beslutet är oriktigt på någon sådan grund, som sägs i 1 mom.

81 §.

Hava besvär anförts hos överståthållarämbetet, äger ämbetet, om skäl därtill äro, förbjuda överklagade beslutets verkställighet.

Grundas besvären därpå, att klagandens enskilda rätt blivit kränkt genom beslutet, och bliva besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den som klagat, men står beslutet i övrigt fast, utan så är, att det finnes strida mot allmän lag eller författning eller eljest vila på orättvis grund, då överståthållarämbetet må förordna om upphävande av beslutet i dess helhet.

82 §.

I överståthållarämbetets utslag må, där icke för vissa frågor annorlunda är särskilt stadgat, ändring sökas hos Konungen.

Denna lag skall, med iakttagande av vad nedan stadgas, träda i kraft den 1 januari 1958.

Genom denna lag upphäves lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm tillika med alla de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring av eller tillägg till vad den sålunda upphävda lagen innehåller, så ock vad i övrigt finnes i lag eller författning stridande mot den nya lagens bestämmelser.

Vidare upphäves lagen den 14 maj 1954 (nr 284) om tillämpning å Stockholms stad av vissa bestämmelser i kommunallagen den 18 december 1953 (nr 753) och lagen den 18 december 1953 (nr 754) om införande av kommu-

nallagen, i vad förstnämnda lag avser tillämpning av vissa bestämmelser i kommunallagen.

Med tillämpning av de nya bestämmelserna skola år 1957 utses revisorer och revisorssuppleanter för granskning av de två nästföljande årens förvaltning.

Reglemente, som avses i 48 § eller 80 § 3 mom., må antagas och fastställas jämväl före den nya lagens ikraftträdande.

I fråga om offentliggörande, underställning och godkännande av beslut, som fattats före den 1 januari 1958, samt om anförande av besvär över sådant beslut skola förut gällande föreskrifter tillämpas, där ej fråga är om fastställelse, som sägs i nästföregående stycke.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest föreskrift, som ersatts genom bestämmelse i den nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
3 januari 1957.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, fråga om *kommunallag för Stockholm* samt anför.

1. Inledning

År 1953 antogs en ny kommunallag (SFS 1953:753), som trädde i kraft den 1 januari 1955. Den nya lagen avser emellertid icke Stockholms stad utan för Stockholms del gäller en särskild lag, lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm. I samband med att förslag till ny kommunallag framlades beslöts emellertid att även kommunallagstiftningen i Stockholm skulle överses och med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1953 tillkallade jag särskilda sakkunniga¹, vilka haft att, i den utsträckning så befunes lämpligt, åstadkomma överensstämmelse mellan 1935 års lag om kommunalstyrelse i Stockholm och den nya kommunallagen.

Sedan de sakkunniga funnit att förutsättningar icke förelåg att framlägga förslag till reviderad kommunallag för Stockholm inom sådan tid att den kunde lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1955, framlade de den 25 november 1953 förslag till lag om tillämpning å Stockholms stad av vissa bestämmelser i den nya kommunallagen, m. m. Lag i enlighet med de sakkunnigas förslag utfärdades den 14 maj 1954 (nr 284), vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1955.

Sedan de sakkunniga därefter slutfört sitt arbete avlämnade de den 10 februari 1956 betänkande² med bl. a. förslag till kommunallag för Stockholm, vilken lag är avsedd att ersätta lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm.

¹ Universitetskanslern A. Thomson, ordförande, ordföranden i Stockholms stadsfullmäktige direktören C. A. Anderson, borgarrådet H. Berglund, talmannen i riksdagens första kammare J. Bergvall, borgarrådet Hj. Mehr, fil. dr Yngve Larsson och redaktören A. Grandien.

² Betänkandet finnes intaget i det kommunala trycket för Stockholms stad, Bihang nr 51 år 1956.

Förslaget innebär att de kommunalrättsliga bestämmelserna för Stockholm i väsentliga hänseenden anpassats till bestämmelserna i den allmänna kommunallagen. De avvikelser som föreslås, bl. a. i fråga om de kommunala nämndernas organisation, har betingats i huvudsak av de särskilda förhållandena i Stockholm. De sakkunnigas förslag är i huvudsak enhälligt. Reservationer föreligger dock beträffande vissa särskilda frågor.

Över de sakkunnigas förslag har efter remiss yttranden avgivits av kammarkollegiet, överståthållarämbetet och svenska stadsförbundet. Överståthållarämbetet har vid sitt yttrande fogat ett av Stockholms stadsfullmäktige avgivet utlåtande över förslaget.

Jag anhåller nu att närmare få redogöra för detta kommunallagstiftningsärendet och kommer därvid först att beröra vissa allmänna och principiella frågor i det lagförslag, som på grundval av de sakkunnigas betänkande utarbetats inom inrikesdepartementet, för att därefter behandla de särskilda bestämmelserna i den mån de skiljer sig från dem i allmänna kommunallagen. I övrigt torde jag få hänvisa till den allmänna kommunallagen och förarbetena till densamma.

2. Vissa allmänna och principiella frågor

A. Ersättning åt fullmäktige

Jämlikt 28 § allmänna kommunallagen äger fullmäktige besluta att till ledamot av fullmäktige må — enligt vissa närmare angivna grunder — utgå resekostnadsersättning samt under vissa förhållanden ersättning för resdag. Något arvode för uppdraget kan däremot icke beviljas ledamot av fullmäktige. Den nya kommunallagens bestämmelser i nu nämnda hänseenden innebär icke någon ändring i förhållande till vad som tidigare gällde.

För Stockholms del gäller enligt 1935 års lag (28 §), att resekostnadsersättning kan utgå. Däremot finns ej heller i Stockholm möjlighet att besluta om arvode åt ledamot av fullmäktige.

De sakkunnigas majoritet föreslår att i Stockholm stadsfullmäktige skall äga besluta, att ledamot av fullmäktige skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Som stöd härför framhålles, att kommunreformen, den allmänna tendensen till en befolkningskoncentration till tätorterna och de kommunala uppgifternas allt mer poängterade betydelse för samhällslivet understryker vikten av att för det ansvarsfulla uppdraget att vara ledamot av fullmäktige kunna förvärva härför välkvalificerade personer. Mot bakgrunden härav ter det sig enligt de sakkunniga föga rimligt, att kommun skall vara förhindrad att utgiva annan ersättning till fullmäktige än resekostnadsersättning och sålunda ej ens sådant dagtraktamente som må utgivas till ledamot av kommunal nämnd samt än mindre arvode för

uppdraget att vara fullmäktig. I många fall, framhåller de sakkunniga, innebär uppdraget att vara fullmäktig utan tvivel en direkt ekonomisk uppoffring genom förlorad arbetsförtjänst.

De sakkunniga anser, att detta spörsmål har en allmängiltig betydelse och att det finns anledning förmoda att den faktiska utvecklingen kommer att leda till en omprövning av den ståndpunkt, som den allmänna kommunallagen i detta avseende ger uttryck åt.

Oavsett frågan om en eventuell revision av den för riket i övrigt gällande kommunallagen föreligger enligt majoritetens mening vad gäller Stockholm så påtagliga skäl att införa en rätt till arvode åt fullmäktige, att de icke kan förbigås vid en revision av speciallagen för denna stad. De sakkunniga fortsätter.

Med hänsyn till Stockholms storlek och karaktär samt arten och omfattningen av de ärenden, som ankomma på stadsfullmäktige, framstår här med särskild styrka vikten av att kunna för fullmäktiguppdraget förvärva sådana medborgare, som besitta de kvalifikationer, som göra dem till insiktsfulla och ansvarsmedvetna förtroendemän för samhällsmedlemmarna. Mångfalden av ärenden och omfattningen av de till ärendena tryckta handlingarna gör det vidare uppenbart, att fullmäktiguppdraget här innebär en så stor arbetsbörda, att det under alla förhållanden förutsätter en personlig uppoffring av betydande mått och — om möjlighet till ekonomisk ersättning ej föreligger — ofta en direkt ekonomisk förlust.

Mot majoritetens förslag har en av de sakkunniga (Yngve Larsson) reserverat sig. *Reservanten* erinrar om att enligt gällande kommunallagstiftning befattningen såsom fullmäktig är ett rent förtroendeuppdrag samt framhåller, att även om riktigheten av den gällande begränsningen i fråga om ersättning till fullmäktige med fog synes kunna ifrågasättas, kan han icke finna, att förhållandena motiverar en så betydande och principiellt viktig ändring av hittills gällande grunder för de kommunala fullmäktiguppdragen som majoriteten föreslår. *Reservanten* fortsätter.

De svårigheter, som kunna möta att rekrytera stadsfullmäktige med för uppdraget kvalificerade personer, beror enligt min uppfattning icke i nämnvärd mån på frånvaron av arvoden åt fullmäktige utan måste återföras på helt andra förhållanden, vilka det torde falla utanför lagstiftningens möjligheter att påverka. Jag kan icke heller finna, att fullmäktiguppdragen i Stockholm väsentligt skilja sig från uppdragen som fullmäktige i andra städer här i landet, och att fullmäktiges arbetsbelastning här är så väsentligt tyngre än i andra städer, att tillräckliga skäl finnas för en principiellt så viktig avvikelse från vad eljest gäller.

Av *remissinstanserna* är det endast Stockholms stadsfullmäktige som tillstyrkt de sakkunnigas förslag. *Kammarkollegiet* framhåller i sitt avstyrkande yttrande att det för Stockholms del icke kan anses föreligga sådana särskilda skäl att annan regel bör gälla för Stockholm än för riket i övrigt. Om möjlighet till dylikt arvode skall införas, bör detta enligt kollegiets mening ske samtidigt för hela riket.

Överståthållarämbetet vitsordar visserligen att uppdraget att vara stadsfullmäktig i Stockholm är så tyngande och tidskrävande att en ersättning för det med uppdraget förenade arbetet i och för sig kan vara motiverad, men ifrågasätter på samma grunder som kammarkollegiet om icke frågan om ersättning till fullmäktige bör få anstå till dess den kan prövas i ett större sammanhang.

Svenska stadsförbundets styrelse förklarar att det undandraget sig styrelsens bedömning, huruvida de av de sakkunnigas majoritet anförda skälen för införande i Stockholm av regler för arvoden åt stadsfullmäktigledamöter är bindande eller ej. Styrelsen framhåller emellertid att tidpunkten i vart fall ännu icke kan vara inne för en allmän omprövning av i 1953 års kommunallag meddelade bestämmelser om ersättning till fullmäktigledamöter.

B. De kommunala nämndernas inre organisation och verksamhetsformer

Den allmänna kommunallagen skiljer mellan nämnder, vilkas förvaltning reglerats i särskilda författningar (nämnder för reglerad förvaltning eller reglerade nämnder), t. ex. hälsovårdsnämnd, samt nämnder, som kommunerna tillsätter för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr utan föranledande av bestämmelser i speciallagstiftning (nämnder för oreglerad förvaltning eller oreglerade nämnder), exempelvis lönenämnd. I den allmänna kommunallagen finnes icke några bestämmelser angående de reglerade nämndernas organisation och verksamhetsformer, medan däremot sådana bestämmelser givits i stor omfattning i fråga om nämnderna för oreglerad förvaltning (45 §).

De allmänna bestämmelser om nämndernas organisation, som finns i 1935 års lag om kommunalstyrelse i Stockholm, gäller däremot alla stadens nämnder, utom i de fall där annat är särskilt föreskrivet. Sålunda utser stadskollegiet bland borgarråden ordförande i stadens nämnder och andra ledamöter i nämnd än borgarråd ävensom suppleanter väljes av stadsfullmäktige. I avseende å valbarhet och obehörighet samt rätt till avsägelse skall vad om stadsfullmäktige är stadgat äga motsvarande tillämpning, allt för såvitt icke för någon nämnd annorlunda är föreskrivet (45 §).

De sakkunniga föreslår att för nämnderna för oreglerad förvaltning skall i kommunallagen för Stockholm införas i huvudsak samma bestämmelser angående deras organisation och verksamhetsformer som i den allmänna kommunallagen. Men därjämte förordar de sakkunniga att dessa bestämmelser skall gälla även för nämnderna för reglerad förvaltning, där ej annat i lag eller författning stadgas eller är av Kungl. Maj:t förordnat.

I sin motivering till förslaget framhåller de sakkunniga, att även kommunallagskommittén hade övervägt ett sådant stadgande i den allmänna kommunallagen, att de organisatoriska bestämmelserna för de oreglerade nämnderna även skulle tillämpas på nämnderna för reglerad förvaltning,

under förbehåll att de för sistberörda nämnder gällande särskilda författningarna icke innehöll däremot stridande bestämmelser. Kommittén avstod dock från att förorda detta. Som skäl härför anförde kommittén att det vore en olägenhet att detaljbestämmelserna för ett visst kommunalt organ vore att söka i två skilda författningar, specialförfattningen och kommunallagen. Dels vore det rent tekniskt besvärligt att orientera sig i en så uppbyggd författningskonstruktion, dels kunde verkliga tolkningssvårigheter uppstå. Kommittén förordade därför i stället att man vid kommande revisioner av specialförfattningarna sökte i görligaste mån tillämpa kommunallagens regler om valbarhet, avsägelse, suppleanter osv. Kommittén rekommenderade vidare, att kommunerna i fråga om nämnderna för reglerad förvaltning i sin praktiska verksamhet följde kommunallagens regler i den mån speciallagstiftningen ej lade hinder i vägen härför.

I likhet med kommunallagskommittén har de sakkunniga funnit det i princip önskvärt, att de kommunala nämnderna gives en i ifrågavarande avseenden fullständig och enhetlig reglering, där ej särskilda sakskaäl i vissa fall föranleder till annat. Oberoende av möjligheterna att vid kommande revisioner av specialförfattningarna uppnå önskvärd enhetlighet talar emellertid enligt de sakkunnigas mening särskilda skäl för att i kommunallagen för Stockholm införa bestämmelse av innebörd att lagens regler om nämndernas organisation m. m. skall gälla generellt, där ej annat stadgas. Kommunallagskommitténs argumentation mot en sådan regel kan nämligen icke anses ha samma giltighet i vad gäller en kommunallag för Stockholm. De sakkunniga påpekar, att redan i gällande lag om kommunalstyrelse i Stockholm finnes vissa bestämmelser, innebärande att den för oreglerade nämnder bestämda ordningen skall gälla även för nämnderna för reglerad förvaltning, därest icke de särskilda författningarna innehåller däremot stridande bestämmelser. Vidare är enligt de sakkunniga att beakta, att i åtskilliga specialförfattningar finnes bestämmelser av sådan art, att för Stockholm undantag kan göras från författningarnas bestämmelser om nämndernas organisation. Brukligt är då att i specialbestämmelserna för Stockholm säges att för staden skall gälla vad i lagen om kommunalstyrelse i Stockholm stadgas.

Redan nu tillämpas alltså, framhåller de sakkunniga, för Stockholm ett system som innebär, att detaljbestämmelserna för ett visst kommunalt organ är att söka dels i specialförfattningen, dels i kommunallagen. Även om detta icke är någon god lösning, torde enligt de sakkunniga de av kommunallagskommittén berörda olägenheterna därav icke vara så stora, att sakliga skäl föreligger att övergiva denna ordning.

Emot denna del av de sakkunnigas förslag har i *remissyttrandena* erinringar framställts endast av *överståthållarämbetet*, som framhåller att de gemensamma organisatoriska bestämmelser, som, där ej annat är stad-

gat, gäller för samtliga nämnder i Stockholm, endast avser vissa mera formella föreskrifter såsom beträffande mandattid, valbarhet, obehörighet och rätt till avsägelse. Ämbetet anför vidare.

I det nu framlagda lagförslaget finnes emellertid även intagen en föreskrift, enligt vilken stadsfullmäktige må medgiva nämnd en vidsträckt rätt att delegera ärenden till antingen en särskild, inom nämnden bildad avdelning eller ledamot av nämnden eller i stadens tjänst anställd befattningshavare. I vilken utsträckning denna bestämmelse faktiskt skulle kunna tillämpas jämväl i fråga om nämnder för reglerad förvaltning, har icke närmare berörts av de sakkunniga. Enligt överståthållarämbetets mening torde de skäl, som föranlett att den allmänna kommunallagens bestämmelser om nämnderna begränsats till icke reglerade nämnder, vara tillämpliga även för Stockholm. Detta synes särskilt gälla bestämmelsen om delegationsrätten, eftersom betydande tolkningssvårigheter kunna uppstå, när det gäller att avgöra, i vad mån de särskilda föreskrifterna beträffande de reglerade nämnderna skola utgöra hinder för bestämmelsens tillämpning. Överståthållarämbetet anser därför, att i varje fall denna bestämmelse icke bör gälla de reglerade nämnderna.

C. Jäv att deltaga vid val av revisorer

Enligt 63 § andra stycket jämförd med 16 § allmänna kommunallagen må den, vilken såsom ledamot eller suppleant i kommunens styrelse eller eljest är redovisningsskyldig till kommunen, eller sådan den redovisningsskyldige närstående, som sägs i 4 kap. 13 § 2. rättegångsbalken om jäv emot domare, icke deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, som omfattas av redovisningsskyldigheten, eller i beslut med anledning av granskningen. I huvudsak motsvarande bestämmelse finns i 51 § andra stycket lagen om kommunalstyrelse i Stockholm.

De sakkunnigas majoritet har emellertid i sitt förslag icke intagit någon jävsbestämmelse i fråga om deltagande i val av revisor eller revisorssuppleant. Som motiv härför anföres följande.

I allmänhet torde revisorererna företaga samfällad revision av hela den kommunala förvaltningen. Kommunallagskommittén anför (sid. 320) i sammanhang med sitt förslag i vad gäller reglerna om revision att den »självfallet icke velat förorda en mer allmän användning av systemet med särskilda revisorer för olika förvaltningsgrenar. Enligt kommitténs mening torde den samfällda revisionen tvärtom för flertalet kommuner innefatta den naturligaste och ändamålsenligaste ordningen». En sådan samfällad revision kommer ock att bliva tillämpad i Stockholm vid ett förverkligande av Stockholms stadsfullmäktiges beslut den 15 oktober 1953 om antagande av ny revisionsstadga. Det är vidare för Stockholms kommunalförvaltning karakteristiskt, och för såvitt de sakkunniga ha sig bekant även för ett flertal andra kommuner, att ledamöterna av stadsfullmäktige jämväl väljas till ledamöter av eller suppleanter i kommunens styrelse — i Stockholm stadskollegiet — och övriga kommunala nämnder. Härav följer således, att vid en strikt tillämpning av ovannämnda jävsregel efter dess

bokstav och anda det alldeles övervägande antalet av stadsfullmäktiges ledamöter bli jäviga vid val av revisorer och suppleanter för dem.

Det är en i och för sig riktig och naturlig uppfattning, som kommunallagskommittén uppenbarligen ej funnit anledning att diskutera, att den vars förvaltning skall granskas ej är med och utser den, som skall granska förvaltningen. Det är å andra sidan ytterligt otillfredsställande redan att valet av revisorer skall ske av ett ringa fåtal vid valet röstberättigade stadsfullmäktigledamöter. Men särskilt olämplig ter sig denna situation mot bakgrunden av att detta val regelmässigt skall ske proportionellt. Det proportionella valförfarandet *kan* med ett strikt iakttagande av jävsreglerna uppenbarligen leda till resultat rakt motsatta dem, som avses med proportionella val.

Det torde förhålla sig så att det dilemma, som vållas av jävsregelns konstruktion i förening med praxis att utse stadsfullmäktigledamöter till ledamöter jämväl av nämnderna, i allmänhet löses genom ett mindre strikt iakttagande av denna regel och genom att den tekniska möjligheten till politiska manövrer icke utnyttjas. Valet av revisorer förberedes i bruklig ordning inom de politiska partigrupperna efter den proportionella metoden och bekräftas genom stadsfullmäktiges beslut, där jävet icke tager sig formella uttryck.

Det får ändå anses mindre tillfredsställande att vid ett lagstiftningsarbete förutsätta en sådan ordning för lagreglernas tillämpning.

De sakkunniga erinrar om att det här berörda problemet har upptagits i en motion vid 1943 års riksdag (nr II: 90/1943). Konstitutionsutskottet uttalade i utlåtande däröver (nr 2/1943) att jävssvårigheterna kunde undgås genom att revisorsvalet förrättades i omgångar. Detta innebar, anför de sakkunniga, således en anvisning om tekniska metoder att kringgå jävsregeln. I samma syfte torde enligt de sakkunniga även andra metoder än de av konstitutionsutskottet nämnda kunna utfinnas.

Det synes likväl kunna starkt ifrågasättas, hävdar de sakkunniga, om en sådan jävsregel fyller en funktion, där den antingen ej efterlevs eller ock väsentligen har den verkan, att den stimulerar till uppfinnande av mer eller mindre skickliga metoder att på formellt godtagbart sätt kunna kringgå regelns syfte.

Ett uteslutande av denna regel skulle enligt de sakkunniga närmast innebära ett legaliserande av tillämpad ordning och ha den fördelen, att den utesluter de möjligheter till icke avsett politiskt utnyttjande av den situation, som *kan* skapas av nuvarande författningskonstruktion.

Tre av de sakkunniga (Hj. Mehr, C. A. Anderson och H. Berglund) har reserverat sig mot majoritetens förslag och yrkat, att bestämmelserna i den allmänna kommunallagen om jäv vid val av revisorer i oförändrat skick skall överföras till kommunallagen för Stockholm. Till stöd för sin mening anför *minoriteten*.

Uppfattningen att den som bär ansvaret för en verksamhet icke skall få delta i valet av granskningsmän för hans verksamhet är starkt förankrad såväl inom kommunalrätten som inom samhällslivet i övrigt. Ett av-

steg från denna princip finna vi synnerligen otillfredsställande. Stockholm skulle för övrigt på denna punkt komma att intaga en särställning i förhållande till andra kommuner. Några godtagbara skäl kunna icke föreläggas, varför man för Stockholms del nu skulle slopa en sedan länge gällande jävsbestämmelse, som man år 1953 på principiella grunder ansett böra bibehållas för landets samtliga övriga kommuner.

När de sakkunnigas majoritet förordat slopande av ifrågavarande jävsbestämmelse, synes, anför minoriteten, ett motiv ha varit att anpassa lagreglerna så att de möjliggör ett genomförande av stadsfullmäktiges beslut den 15 oktober 1953 om ny revisionsstadga, innehårande bl. a. att hela förvaltningen skall granskas av ett revisorskollegium om tolv ledamöter. Enligt minoritetens mening är emellertid för en så stor stad som Stockholm det nuvarande systemet med ett mindre antal revisorer för varje särskild nämnd eller för grupper av nämnder att föredraga. Under alla omständigheter måste det, anför minoriteten, vara oriktigt, att grundläggande kommunalrättsliga principer skall avskaffas eller jämkas för att möjliggöra den ena eller andra lösningen av praktiska administrativa problem. Den riktiga linjen måste i stället vara, att den särskilda kommunallagen för Stockholm utformas med utgångspunkt från och inom ramen för de allmänt godtagna, i 1953 års kommunallag inskrivna grundsatserna och att de praktiska problemlösningarna får anpassas härtill.

Samtliga *remissinstanser* med undantag av Stockholms stadsfullmäktige har på de av minoriteten anförda skälen avstyrkt majoritetens förslag. Stadsfullmäktige tillstyrkte majoritetens förslag med 47 röster mot 43. *Kammarkollegiet* erinrar om att motsvarande svårigheter med jäv för flertalet fullmäktigledamöter, som de sakkunnigas majoritet velat undvika genom att utesluta regeln om jäv vid revisorsval, ändock kan uppstå vid beviljandet av ansvarsfrihet för förvaltningen.

D. Statsuppsikten genom överståthållarämbetet

Enligt lagen om kommunalstyrelse i Stockholm utövar överståthållarämbetet viss uppsikt över Stockholms kommunala förvaltning. Denna överståthållarämbetets tillsyn tager sig i nu gällande lag följande uttryck:

Ämbetet

utövar överinseende över förvaltning och verkställighet (7 §);

äger under vissa förutsättningar förbjuda verkställighet av stadsfullmäktiges beslut (65 §);

äger förordna om stadsfullmäktigsammanträde (17 §);

äger framställa förslag till stadsfullmäktige (23 §);

skall avgiva utlåtande över stadsfullmäktiges framställningar till Konungen (29 §);

skall behandla stadsfullmäktiges begäran om upplysningar från andra myndigheter (30 §, 36 § 2 mom.);

skall delgivas stadsfullmäktiges beslut (34 §);

skall fastställa instruktion för kommunal nämnd (44 §);

skall enligt 64 § för stadfästelse pröva beslut, vilka avser

pension enligt 28 § 4 mom.;

utgifter som erfordrar utdebitering under längre tid än fem år;

åläggande enligt 55 § 2 mom. av ny kommunalskatt att utgå efter annan än i 54 § bestämd allmän grund.

Överståthållarämbetet är besvärinstans enligt 66 och 68 §§.

Vidare äger överståthållarämbetet enligt den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen för stadskollegiet i Stockholm påkalla sammanträde med stadskollegiet för behandling av uppgivet ärende.

Slutligen äger överståthållaren eller, vid hinder för honom, underståthållaren att vara tillstädes vid sammanträde med stadsfullmäktige och stadskollegiet och delta i överläggningarna men ej i besluten (20 § och 40 §).

Denna överståthållarämbetets uppsikt motsvarar sålunda i huvudsak den, som enligt de tidigare lagarna om kommunalstyrelse i stad och kommunalstyrelse på landet tillkom magistrat och länsstyrelse. Om man undantager att länsstyrelserna fortfarande är underställnings- och besvärinstans är i den allmänna kommunallagen motsvarande statsuppsikt i allt väsentligt borttagen. Sålunda är magistratens legalitetskontroll — i Stockholm tillkommande överståthållarämbetet — borttagen liksom överinseendet över förvaltningen och den allmänna initiativrätten. Den tidigare gällande bestämmelsen i lagen om kommunalstyrelse i stad om rätt för borgmästare eller annan utsedd magistratsledamot att övervara stadsfullmäktigsammanträde har ej heller motsvarighet i den allmänna kommunallagen.

Frågan om överståthållarämbetets tillsyn över Stockholms stads förvaltning kan, anför *de sakkunniga*, ej anses vara helt identisk med motsvarande fråga rörande magistratens inseende över övriga städer. De yttrar vidare.

Å ena sidan kan anföras, att Stockholms starkt utvecklade kommunala förvaltning med vad detta innebär av i kommunalpolitiska värv väl förfarna lekmän och av högt kvalificerade kommunala tjänstemän i olika specialiteter i än högre grad än för övriga kommuner gör den statliga tillsynen överflödig. Å andra sidan representerar Stockholm såsom huvudstad i högre grad en saklig intressesfär för staten än övriga kommuner utgöra. Denna senare synpunkt framfördes bl. a. av dåvarande landshövdingen Hj. L. Hammar-skjöld i hans betänkande med förslag till lag om kommunalstyrelse i Stockholm och då särskilt som motiv för överståthållarens rätt att närvara och yttra sig vid sammanträden med stadsfullmäktige och stadskollegiet.

De först anförda synpunkterna tala enligt de sakkunnigas mening på ett avgörande sätt för att Stockholms stad icke gives någon särställning i det avseendet, att statsuppsikten där skulle bibehållas i en omfattning, som

icke har motsvarighet i andra kommuner. De särskilda intressen, som statsmakterna ha att bevaka i olika avseenden vad gäller vården av de kommunala angelägenheterna i Stockholm, kunna väl och pläga redan nu praktiskt bevakas i andra former än dem, som den nuvarande kommunalrättsliga konstitutionen medgiver. Förslaget till kommunallag för Stockholm innebär därför att nu gällande statsuppsikt bringas att upphöra i huvudsaklig överensstämmelse med vad som i dessa avseenden skett genom antagandet av kommunallagen.

Vad gäller överståthållarens närvaro vid sammanträden med stadsfullmäktige och stadskollegiet kan denna hans närvaro i särskilda fall vara av betydelse för staden. I fråga om stadsfullmäktigsammanträde synes nuvarande närvarorätt lämpligen böra inskrivas i lagen, varvid viss hänsyn lages till det förhållandet, att Stockholms stad i huvudsak tillika har landstings uppgifter och att landshövding äger övervara landstingsmöte. Visserligen gäller icke enligt kommunallagen en sådan rätt för landshövding i fråga om övriga städer utanför landsting, men just Stockholms egenskap av huvudstad torde försvara denna avvikelse från kommunallagen.

Den nuvarande bestämmelsen om rätt för överståthållaren eller, vid hinder för honom, underståthållaren att övervara stadskollegiets sammanträden och delta i överläggningarna men ej i besluten har de sakkunniga däremot ej upptagit i sitt lagförslag.

Av remissinstanserna har endast *överståthållarämbetet* någon erinran att göra emot de sakkunnigas förslag. *Överståthållarämbetet* anser att överståthållaren bör liksom nu ha rätt att närvara även vid sammanträden med stadskollegiet och delta i överläggningarna men ej i besluten. Ämbetet åberopar uttalanden från år 1934 av stadskollegiet i anledning av det av Hammerskjöld avlämnade förslaget, i vilka uttalanden stadskollegiet hävdade att överståthållarens rätt att närvara vid stadskollegiets sammanträden givetvis är ägnad att befärja samarbetet mellan statsförvaltningen och kommunalstyrelsen. Ämbetet framhåller, att denna uppfattning alltjämt lärer äga giltighet samt anför.

Ämbetet vill särskilt understryka, att överståthållarens närvaro i stadskollegiet, åtminstone icke under de senaste åren i någon mån uppfattats såsom ett utflöde av den ämbetet formellt tillkommande uppsikten över kommunalförvaltningen utan utslutande som ett led i det intima samarbete, som på skilda områden äger rum mellan överståthållarämbetet och kommunalförvaltningen och som medför att de av stadskollegiet behandlade ärendena i stor utsträckning bliva föremål för överståthållarämbetets handläggning. Genom överståthållarens närvaro i stadskollegiet skapas icke sällan bättre förutsättningar för ärendenas bedömning hos överståthållarämbetet än vad enbart en genomgång av handlingarna kan medföra, och överståthållaren kan å sin sida lämna stadskollegiet upplysningar i frågor, som även beröra ämbetets verksamhetsområde. Visserligen torde det icke vara omöjligt att skapa andra former för en kontakt mellan överståthållaren och de ledande inom kommunalförvaltningen — närmast då emellertid blott borgarråden — men det vill synas som om överståthållarens närvaro

vid stadskollegiets sammanträden, där det exempelvis förekommer demonstrationer av mera omfattande stadsplaneförslag, erbjuder sådana fördelar ur samarbetssynpunkt, som svårligen kunna vinnas på annat sätt. Enligt överståthållarämbetets mening vore det därför att beklaga, om en eventuell uppfattning, att överståthållarens närvaro vid stadskollegiets sammanträden innefattade något utövande av en statsuppsikt, skulle utgöra hinder för närvarorättens bibehållande.

E. Bestämmandet av antalet borgarråd

Enligt 42 § lagen om kommunalstyrelse i Stockholm skall antalet borgarråd vara minst fyra och högst nio. Denna bestämmelse har ej medtagits i de sakkunnigas förslag. Skälet härtill är enligt *de sakkunniga* främst, att antalet borgarråd icke kan anses vara av sådan betydelse ur kommunalrättslig synpunkt att föreskrifter därom skall behöva givas i lagform. Staden synes härutinnan, hävdar de sakkunniga, böra givas frihet att själv bestämma detta antal i direkt anslutning till utvecklingen av de förhållanden, som kan påkalla förändringar av den centrala administrationen.

Av *remissinstanserna* är endast *kammarkollegiet* av motsatt uppfattning. Kollegiet anser det vara naturligt att ramen för antalet borgarråd anges beträffande så betydelsefulla och högt avlönade tjänster som borgarrådsbefattningarna. Kollegiet erinrar även om att antalet ledamöter i stadskollegiet är fixerat såväl i gällande lag som i förslaget. Den i gällande lag angivna ramen för antalet borgarråd synes därför enligt kollegiets mening böra intagas i kommunallagen för Stockholm.

F. Departementschefen

Vid framläggandet år 1953 av förslaget till ny allmän kommunallag framhöll jag angelägenheten av att viss överensstämmelse i form och innehåll upprätthölls mellan de olika kommunalförfattningarna i sådana avseenden, vari skiljaktigheter icke vore sakligt motiverade. Enligt min mening borde därför åtgärder vidtagas för att anpassa övriga kommunalförfattningar efter principerna i den nya kommunallagen. Detta uttalande avsåg bl. a. den särskilda lagen om kommunalstyrelse i Stockholm.

En sådan översyn av kommunallagstiftningen i Stockholm har nu verkställts av särskilda sakkunniga, som framlagt förslag till ny kommunallag för Stockholm. Såväl i principiellt avseende som i fråga om lagens redigering och formella utformning innebär förslaget att i stort sett överensstämmelse uppnås med den allmänna kommunallagen. Endast i vissa särskilda fall har förhållandena i Stockholm påkallat avvikelser från sistnämnda lag. I väsentlig mån kan sålunda den nu föreslagna lagen sägas utgöra närmast

en lagteknisk översyn av de nuvarande bestämmelserna. Det framlagda lagförslaget har i huvudsak godtagits av remissinstanserna och även jag anser mig med vissa jämkningar kunna tillstyrka detsamma.

Jag vill redan här anmärka, att frågan om bildandet av en Stor-Stockholmsregion och därmed sammanhängande spörsmål icke tagits upp till prövning i detta sammanhang. Såsom de sakkunniga anfört torde dessa frågor sannolikt icke kunna lösas förrän om relativt lång tid. Liksom de sakkunniga och remissinstanserna anser jag det därför påkallat att utan att avvakta förutsättningarna för en lösning av dessa frågor framlägga förslag till ny kommunallag för Stockholm för att undvika, att i sak omotiverad skiljaktighet mellan den allmänna kommunallagen och kommunallagen för Stockholm under någon längre tid skall bli rådande.

Såsom jag redan anfört skiljer sig den föreslagna kommunallagen för Stockholm i vissa avseenden från den allmänna kommunallagen. Jag har emellertid ansett angeläget att försöka uppnå största möjliga överensstämmelse, och särbestämmelser för Stockholm bör enligt min mening införas endast då det verkligen är påkallat med hänsyn till de särskilda förhållandena där. Större principiella frågor, som nyligen varit föremål för omprövning, främst vid utarbetandet av den allmänna kommunallagen, synes icke utan mycket tungt vägande skäl böra erhålla en annan lösning för Stockholms del än för riket i övrigt.

En sådan principiell fråga gäller *ersättning åt fullmäktige*. De sakkunnigas majoritet har föreslagit att fullmäktige i Stockholm — till skillnad från vad som gäller för riket i övrigt — skall kunna besluta, att fullmäktige skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Jag vill då erinra om att frågan om ersättning åt fullmäktige varit föremål för riksdagens prövning såväl år 1950 som år 1953. År 1950 var — efter en omfattande utredning av kommunallagskommittén — hela frågan om ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag föremål för ingående överväganden. Detta resulterade i att kommunerna fick vidgade möjligheter att utge ersättning till innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. Att gå så långt som att bereda kommunerna möjlighet att tillerkänna ledamot av fullmäktige särskilt arvode var icke ens på tal. Statsmakterna ansåg det icke heller böra ifrågakomma att tillerkänna fullmäktige traktamentsersättning. Redan kommunallagskommittén ställde sig avvisande med hänsyn såväl till fullmäktiguppdragets särskilda karaktär som också till den i jämförelse med ledamotskap i nämnder mindre omfattning, vari uppdraget toge sin innehavare i anspråk. Min företrädare som departementschef liksom också riksdagen delade denna uppfattning och i riksdagen väckta motioner om möjlighet att tillerkänna fullmäktige traktamentsersättning avsågs. Då frågan sedermera år 1953 ånyo aktualiserades i samband med förslaget till allmän kommunallag framställdes icke — vare sig från remissinstanserna eller från annat håll — något yrkande om att ersättningsbe-

stämmelserna skulle ändras utan de överfördes i sak oförändrade till den nya lagen.

Som skäl för att nu för Stockholms del frångå den ståndpunkt, som statsmakterna så sent som 1953 intagit, har de sakkunniga åberopat, att i Stockholm vikten av att kunna för fullmäktiguppdraget förvärva sådana medborgare som besitter kvalifikationer, som gör dem till insiktsfulla och ansvarsmedvetna förtroendemän för samhällsmedlemmarna, framstår med särskild styrka. Vidare har anförts att mångfalden och omfattningen av ärendena medför en stor arbetsbörda. Jag kan icke finna att dessa skäl är tillräckliga för att införa en annan ordning i Stockholm än den som gäller för landet i övrigt. Förhållandena i Stockholm skiljer sig icke så väsentligt från förhållandena i övriga större städer i landet att det är motiverat att göra ett ur principiell synpunkt så viktigt avsteg från vad som eljest gäller. Denna uppfattning kommer också till uttryck i remissyttrandena. Anses det att man redan bör frångå 1953 års ståndpunkt i denna fråga, bör spørsmålet behandlas i ett större sammanhang. Jag kan sålunda icke för närvarande biträda de sakkunnigas förslag i denna del.

Vad härefter angår de *kommunala nämndernas inre organisation och verksamhetsformer* föreslår de sakkunniga i fråga om nämnder för reglerad förvaltning den avvikelser från vad som gäller enligt allmänna kommunallagen, att bestämmelser om dessa nämnder skall intagas i den särskilda kommunallagen för Stockholm. Bestämmelserna skall gälla, där ej annat är särskilt stadgat. Såsom framhållits av överståthållarämbetet kan betänkligheter anföras mot ett sådant system även när det gäller Stockholm. Systemet innebär nämligen att bestämmelser för en nämnd för reglerad förvaltning måste sökas icke blott i specialförfattningen utan även i kommunallagen. Såsom de sakkunniga framhållit finnes emellertid redan i nu gällande lag om kommunalstyrelse i Stockholm liknande bestämmelser, varför systemet redan får anses vara antaget för Stockholms vidkommande. Jag har därför ansett mig kunna godtaga de sakkunnigas förslag till för nämnderna gemensamma bestämmelser, dock med undantag av den föreslagna delegationsrätten i fråga om nämnder för reglerad förvaltning. Med hänsyn till de även ur statlig synpunkt viktiga intressen, som är knutna till dessa nämnders verksamhet, synes det mig principiellt icke vara invändningsfritt, att stadsfullmäktige ensamma skall kunna besluta om delegation och därigenom skapa andra beslutförhållanden än som föreskrivits i specialförfattningarna. Därest delegationsrätten anses böra ytterligare utsträckas, bör det enligt min mening ske genom att vederbörande specialförfattning ändras.

Förslaget att borttaga bestämmelserna om *jäv vid val av revisorer* har föranlett delade meningar bland de sakkunniga och mött motstånd av samtliga remissinstanser med undantag för att Stockholms stadsfullmäktige med knapp majoritet tillstyrkt förslaget. För egen del kan jag icke finna att de

sakkunnigas majoritet anfört tillräckliga skäl för att i kommunallagstiftningen för Stockholm göra avvikelse från den icke blott inom kommunalrätten utan även i övrigt allmänt accepterade principen att den, vars förvaltning skall granskas av revisorer, icke äger att deltaga i valet av dessa revisorer. Det torde höra till undantagsfallen att denna jävsbestämmelse i praktiken medför några svårigheter. Jag förordar därför att bestämmelserna om jäv vid val av revisorer och revisorssuppleanter ges samma utformning som i den allmänna kommunallagen.

Reglerna om *statsuppsikt över kommunalförvaltningen* överensstämmer i allt väsentligt med motsvarande regler i den allmänna kommunallagen. En skillnad är dock att överståthållaren bibehålles vid sin rätt att närvara och yttra sig vid sammanträden med stadsfullmäktige. Denna rätt, vilken är en motsvarighet till den rätt att övervara landstings sammanträden som tillkommer landshövding, är i viss mån motiverad av att Stockholms stad i huvudsak även har landstings uppgifter. Även i övrigt torde de speciella förhållandena i Stockholm tala för den föreslagna ordningen. Däremot har borttagits rätten för överståthållaren att närvara vid stadskollegiets sammanträden. Överståthållarämbetet, som anser att närvarorätten vid dessa sammanträden är ägnad att gagna samarbetet mellan ämbetet och staden, har förordat att någon ändring i detta avseende icke skall göras. Ehuru närvarorätten kan vara av viss betydelse för detta samarbete, anser jag likväl att densamma icke bör bibehållas, då överståthållarämbetet enligt förslaget icke längre skall ha något överinseende eller utöva någon legalitetskontroll över den kommunala förvaltningen. Någon motsvarighet till denna närvarorätt finnes ej heller för landshövding.

I likhet med de sakkunniga anser jag att ramen för *antalet borgarråd* icke bör angivas i lagen. Staden bör ha frihet att ordna sin förvaltning och sina verksamhetsformer efter aktuella behov och några särskilda skäl för att i fråga om antalet borgarråd bibehålla en statlig kontroll föreligger enligt min mening icke. Jag vill erinra om att jag i propositionen med förslag till allmän kommunallag anslöt mig till den uppfattningen i fråga om övriga städers möjligheter att inrätta borgarrådsbefattningar, att det bör tillkomma städerna att i detta avseende välja den organisation, de finner lämplig.

3. Specialmotivering

Jag övergår nu till att lämna en specialmotivering till lagförslaget, vilken motivering i huvudsak ansluter till vad de sakkunniga anfört. För varje paragraf angives dess motsvarighet i lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm (LKStHm) och kommunallagen den 18 december 1953 (KL), i den mån motsvarande bestämmelser där finnes. I de fall där de föreslagna bestämmelserna överensstämmer med motsvarande stadganden i KL gives i allmänhet icke någon redogörelse för motiven, enär de kan

återfinnas i propositionen nr 210/1953 och konstitutionsutskottets utlåtande nr 22/1953. I vissa fall hänvisas till tidigare gällande allmänna kommunallagar, lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet (LKL) och lagen samma dag (nr 252) om kommunalstyrelse i stad (LKS).

Kommunallag för Stockholm

Den nuvarande lagens benämning »Lag om kommunalstyrelse i Stockholm» har efter mönster av KL ersatts med den kortare rubriken »Kommunallag för Stockholm».

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §.

Denna paragraf motsvarar 1 § LKStlm och 1 § KL.

2 §.

Denna paragraf överensstämmer helt med 2 § LKStlm och motsvarar 2 § KL.

3 §.

Denna paragraf motsvarar 3 § LKStlm och 3 § KL.

4 §.

Denna paragraf ersätter 7 § LKStlm och motsvarar 4 § KL.

I nuvarande lydelse av 7 § är stadgat: »Ej må stadsfullmäktige med verkställighetsåtgärder av något slag eller med förvaltning av penningar eller andra tillgångar för kommunens räkning samfällt och omedelbart sig befatta.» Landshövdingen Hj. L. Hammarskjöld anförde härom i sitt tidigare omnämnda betänkande (SOU 1933: 23, sid. 10): »Vid överläggningarna med de särskilt tillkallade sakkunniga uttalades önskemålet, att i den nya lagen skulle bibehållas det uttryckliga förbudet i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm § 4 stycket 1 för stadsfullmäktige att inblanda sig i angelägenheter, som böra ankomma på stadskollegiet och nämnderna. Ehuru bestämmelsen näppeligen kan anses nödvändig, då samma princip även framgår av de allmänna kommunallagarnas avfattning, har jag icke funnit anledning att motsätta mig önskemålet ifråga.» KL innehåller icke något motsvarande förbud. För likformighet har därför ej heller i detta förslag förbudet medtagits.

LKStlm 7 § andra stycket har nu följande lydelse: »Förvaltning och verkställighet tillkomma, under överinseende av överståthållarämbetet och ledning av stadskollegiet, stadens nämnder (styrelser, direktioner, utskott) eller för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr utsedda personer.»

Statsuppsikten i förevarande avseende genom överståthållarämbetet hade tidigare sin motsvarighet i LKS, men i LKS borttogs denna statsuppsikt ge-

nom lagändring 1932 avseende magistratbestyren. Det hänvisades därvid till att i 45 och 47 §§ LKS fanns bestämmelser om magistratens legalitetskontroll och uppsikt över nämndernas förvaltning. Då i LKStHm av år 1935 motsvarighet till sistnämnda lagrum ej medtagits och magistratens funktioner väsentligen utövades av överståthållarämbetet, intogs angivna bestämmelse om ämbetets inseende över förvaltningen. Genom KL har magistratens befattning med kommunalförvaltningen avskaffats. I överensstämmelse härmed har i förevarande förslag bestämmelsen om överståthållarämbetets överinseende uteslutits.

Det i 7 § LKStHm inom parentes intagna förtydligandet »styrelser, direktioner, utskott» har ansetts kunna utgå, då KL med uttrycket »nämnd» avser alla kommunens förvaltningsorgan.

Bestämmelser delvis motsvarande stadgandena i 4 och 5 §§ LKStHm har intagits i 4:e kapitlet om stadens drätsel.

Bestämmelsen i 6 § LKStHm, som har motsvarighet i LKS 6 §, har i överensstämmelse med KL utgått.

2 kap. Om stadsfullmäktige

5 §.

Denna paragraf motsvarar utan ändring 8 § LKStHm. I KL regleras fullmäktiges antal i 5 §.

6 §.

Första stycket i denna paragraf ersätter 9 § LKStHm. Formuleringen är helt överensstämmande med 6 § KL. De avvikelser i formuleringen, som gjorts i jämförelse med 9 § LKStHm samt 11 och 12 §§ LKS, motiveras närmare av kommunallagskommittén i dess betänkande SOU 1952: 14 å sid. 373.

Andra stycket överensstämmer helt med 10 § LKStHm och andra stycket i 6 § KL.

7 §.

I överensstämmelse med 7 § KL har som diskvalifikationsgrund uteslutits nuvarande bestämmelse i 11 § LKStHm att den, som är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning, ej är valbar.

I fråga om ämbets- och tjänstemans valbarhet har i överensstämmelse med KL uteslutits den diskvalifikationsgrunden, att den icke är valbar, som är redovisningsskyldig mot kommunen.

Enligt 13 § LKS uteslöts från valbarhet bland andra landshövding, landssekreterare, landskamrerare, länsassessor, ledamot av magistraten, tjänsteman eller betjänt vid magistraten, kommunalborgmästare och allmän åklagare i orten. I 11 § LKStHm motsvaras dessa regler om valbarhetshin-

der av förbud för överståthållaren, underståthållaren och polismästaren, annan ämbetsman, tjänsteman eller betjänt vid överståthållarämbetet, stadsfogde och hans biträden samt allmän åklagare i staden att vara ledamot av stadsfullmäktige. I KL har valbarhetshinder bibehållits för landshövding, landssekreterare och landskamrerare. Valbarhetshindren för övriga i LKS upptagna ämbetsmän har ansetts böra utgå. I konsekvens härmed bibehålles i detta förslag valbarhetshinder endast för överståthållaren och underståthållaren samt kanslidirektörerna och skattedirektören vid överståthållarämbetet.

I KL har — med ändring av Kungl. Maj:ts förslag men i överensstämmelse med kommunallagskommitténs — vidare intagits valbarhetshinder för i kommunens tjänst anställd befattningshavare, vilken såsom föredragande hos kommunens styrelse eller eljest på grund av sina tjänsteåligganden intager den ledande ställningen inom kommunens samfällda förvaltning. Vid remissbehandlingen anfördes den synpunkten, att en sådan bestämmelse kunde föranleda ovisshet om vilken tjänsteman som i det speciella fallet berördes. Konstitutionsutskottet anförde med anledning härav (utl. nr 22/1953, sid. 36) bl. a., att bestämmelsen åsyftade den befattningshavare, som till följd av sina funktioner intog en ledande och central ställning inom den kommunala administrationen sedd som helhet. Härav framginge, att ifrågavarande valbarhetshinder icke kunde bli tillämpligt på mer än en befattningshavare i kommunens förvaltning.

Vad sålunda anförts åsyftar förhållandena i de av KL reglerade kommunerna. Synpunkterna har icke giltighet för Stockholm. Någon direkt motsvarighet finnes där icke till den i KL förutsatta ordningen med *en* för *hela* administrationen ledande tjänsteman. Den närmaste motsvarigheten är borgarråden, vilka är såväl ledande tjänstemän, var inom sitt förvaltningsområde, som företrädare för de politiska partierna och förtroendemän, bl. a. i egenskap av ordförande i de kommunala nämnderna. Borgarråden är regelmässigt ledamöter av stadsfullmäktige. Det ligger i sakens natur, att här ifrågavarande hinder att väljas till stadsfullmäktig icke skall gälla för dem. Då den åsyftade bestämmelsen sålunda icke har relevans för Stockholm, har den ej givits någon motsvarighet i förevarande förslag.

Avsägelsegrunderna i detta förslag är desamma som i KL. Sålunda utgår nuvarande avsägelsegrunder för ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget, samt för den som de fyra senaste tjänstgöringsåren, det år då valet sker inberäknat, tjänstgjort såsom stadsfullmäktig.

8 §.

Denna paragraf motsvarar utan ändring 12 § LKStthm. Enligt 8 § KL skall fullmäktige väljas för fyra år, räknade fr. o. m. den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Nuvarande ordning i Stockholm har redan

tidigare inneburit en avvikelse från vad som gäller för övriga kommuner och denna ordning har ansetts böra bibehållas.

9 §.

Denna paragraf motsvarar i allt väsentligt nuvarande lydelse av 13 § LKStHm enligt lagändring den 22 maj 1953. I överensstämmelse med KL har endast den ändringen gjorts i tredje stycket av paragrafen att förslag till indelning i valkretsar skall uppgöras av kommunens styrelse (stadskollegiet).

10 §.

Denna paragraf motsvarar i huvudsak lydelsen i nuvarande 14 § LKStHm, sådan denna utformats genom lag den 22 maj 1953, samt 10 § KL. Sista meningen av paragrafen: »dock att kungörelse skall utfärdas av valnämnden» har icke motsvarighet i 10 § KL. Valnämnden i Stockholm har emellertid i enlighet med de sakkunnigas förslag, emot vilket invändning ej gjorts, ansetts böra liksom vid senaste kommunalvalet utfärda valkungörelse vid val av stadsfullmäktige. Bestämmelsen utgör sådan särbestämmelse för Stockholm, som omförmäles i 20 § 4 mom. kommunala vallagen.

11 §.

Denna paragraf överensstämmer med innehållet i 15 § LKStHm, dock med viss omformulering av tredje stycket i detta lagrum, samt har sin motsvarighet i 11 § KL. I sistnämnda lag finnes särskilda regler om val av ordförande för året näst efter det, då nyval av fullmäktige ägt rum. Någon anledning föreligger icke att intaga motsvarande bestämmelser i kommunallag för Stockholm, då stadsfullmäktige där sammanträder första dagen å det nya tjänstgöringsåret.

12 §.

Denna paragraf motsvarar med viss omformulering 31 § LKStHm. I redaktionellt avseende har paragrafen ansetts böra omplaceras i enlighet med förslaget.

13 §.

Denna paragraf motsvarar med en redaktionell jämkning oförändrat 16 § LKStHm samt har sin motsvarighet i 12 § KL.

14 §.

Denna paragraf har sin motsvarighet i 13 § KL samt 17 § LKStHm efter lagändringen den 1 juni 1951. De ändringar som paragrafen innefattar i jämförelse med nuvarande bestämmelser betingas i huvudsak av att in-

delningen i ordinarie och extra sammanträden frångåtts efter mönster av KL. Liksom i KL har ej ansetts påkallat att i detta sammanhang särskilt nämna val av revisorer och revisorssuppleanter vid sidan av övriga kommunala val. I förslaget beröres revisorsvalet närmare i 67 §.

Den i KL och LKSthlm angivna förutsättningen för fullmäktigsammanträde på begäran av ledamöter är, att *de flesta* av fullmäktige begära, att sammanträde skall hållas. *De sakkunniga* har emellertid föreslagit den ändringen att sammanträde skall hållas, när minst en tredjedel av fullmäktige begär det. De speciella förhållandena i Stockholm har av de sakkunniga ansetts väl motivera denna avvikelse från KL, då ju, anför de, redan en tredjedel där numerärt representerar en betydande opinionsyttring.

Kammarkollegiet har emellertid i sitt yttrande avstyrkt de sakkunnigas förslag och därvid anfört följande.

Enligt kollegiets mening utgör varken stadens storlek eller den omständigheten, att fullmäktiges antal i Stockholm är 100 och i övriga städer högst 60, något bärande skäl för en skillnad i förevarande hänseende mellan kommunallagen för Stockholm och 1953 års kommunallag. Styrkan av en opinionsyttring från ledamöter i olika fullmäktigförsamlingar torde icke böra bedömas efter det absoluta antal ledamöter, som stå bakom densamma, utan lära böra ses mot bakgrunden av den proportion, i vilken detta antal står till hela antalet ledamöter i respektive församlingar. Något särskilt behov för Stockholms del att fullmäktigsammanträde skall kunna framtingas av ett proportionellt sett färre antal ledamöter än i landets övriga kommuner torde knappast föreligga. Skulle de sakkunnigas förslag genomföras, synes för övrigt en viss risk föreligga, att bestämmelsen skulle kunna medföra missbruk.

För egen del anser jag mig kunna förorda de sakkunnigas förslag. Skälen för att här göra avvikelse från KL:s bestämmelser framstår måhända icke med samma styrka som i övriga fall, då avvikelser föreslås, men någon olägenhet av den föreslagna bestämmelsen torde knappast vara att befara. Vidare nås härigenom överensstämmelse med vad jag i det följande kommer att förorda beträffande nämnderna.

15 §.

Denna paragraf motsvaras av 18 § LKSthlm och 14 § KL och har formulrats i så nära överensstämmelse med sistnämnda lagrum som ansetts sakligt möjligt.

1 mom. Begreppet kungörelse har införts i stället för kallelse. I motsats till vad som gäller beträffande kallelse har angivandet i kungörelsen av de ärenden, som skall behandlas, gjorts obligatoriskt.

Begreppet kommunens anslagstavla som offentlighetsrättslig form för tillkännagivande har införts.

Tiden för delgivning med stadsfullmäktig av kungörelse har satts till senast fyra dagar före sammanträde mot nu gällande »senast söckendagen före sammanträdet».

I 20 § LKS fanns enahanda regler om införande av kungörelse i tidning, som är intagna i 14 § 1 mom. tredje stycket KL.

2 mom. Denna bestämmelse innebär icke ändring av nuvarande tidsfrist för kungörande av sammanträde för brådskande ärende.

3 mom. Detta moment är nytt och överensstämmer med KL.

16 §.

Denna paragraf motsvarar 15 § KL och 19 § LKStHm. Formuleringen är helt identisk med KL. Jämfört med LKStHm har i sak endast den ändringen gjorts att hänvisning även skett till de nya jävsbestämmelserna i 17 § samt att nuvarande regler om böter för olovligen frånvarande utgått.

17 §.

Denna paragraf, som saknar motsvarighet i LKS och LKStHm, har formulerats i överensstämmelse med 16 § KL.

18 §.

Denna paragraf motsvarar 20 § LKStHm och 17 § KL.

Angående rätt för överståthållaren eller, vid hinder för honom, underståthållaren att närvara och yttra sig vid stadsfullmäktigsammanträde hänvisas till den allmänna motiveringen.

Rätten enligt KL för ordförande eller vice ordförande i kommunens styrelse att närvara vid fullmäktigsammanträde har icke motsvarighet i detta förslag, då det till skillnad mot KL men i överensstämmelse med LKStHm innebär, att stadsfullmäktige skall bland sig utse ledamöterna av stadskollegiet. Ej heller har medtagits KL:s bestämmelser om rätt för ordföranden eller vice ordföranden i annan kommunal nämnd att närvara, då denna rätt i Stockholm sakligt motsvaras av borgarråds skyldighet och befogenhet i detta avseende. Visserligen förekommer redan nu enstaka undantag från huvudregeln att borgarråd utses till ordförande i hans rotel tillhörande nämnder. Förevarande lagförslag kan möjligen också leda till det resultatet att dessa undantag blir fler (se 50 §). Då borgarråd emellertid i vart fall måste förutsättas vara väl förtrogen med verksamheten inom hans rotel tillhörande nämnder och med de ärenden, som där beretts och för vilka han obligatoriskt är föredragande i stadskollegiet, har anledning icke ansetts föreligga att införa rätt för annan nämndordförande än borgarråd att närvara vid fullmäktigsammanträde.

Enligt KL skall dels sådan tjänsteman, som avses i 7 § andra stycket, d. v. s. sådan ledande tjänsteman som icke är valbar till stadsfullmäktig, äga rätt att vara närvarande vid stadsfullmäktigsammanträde och att delta i överläggningarna, dels annan tjänsteman kunna av stadsfullmäktige kallas att närvara för att lämna upplysningar. På skäl som anförts i kommentaren till 7 § av detta förslag har däri icke införts motsvarighet till angivna valbarhets hinder för ledande tjänsteman. Då borgarråd förutsättes

som regel tillhöra stadsfullmäktige och i varje fall skall närvara vid sammanträdena och har yttranderätt, har anledning ansetts saknas att i kommunallagen för Stockholm intaga motsvarighet till KL:s tidigare angivna bestämmelser om tjänstemans närvaro i stadsfullmäktige.

19 §.

Denna paragraf motsvarar 21 § LKStHm och 18 § KL. I fråga om uttrycket »högre myndighet» har jag i propositionen till KL anfört, att någon lämpligare beteckning å de statliga myndigheter, som äger hänskjuta ärende till fullmäktige för dess prövning eller yttrande, torde vara svårt att finna. När det gäller Stockholm avses med »högre myndighet» regelmässigt överståthållarämbetet. Liksom i KL uteslutes stadsfullmäktiges skyldighet att behandla ärende, som hänskjutes till stadsfullmäktige av magistraten. I överensstämmelse med KL angives uttryckligen skyldigheten att behandla framställning av kommunens styrelse (= stadskollegiet).

Den enligt LKStHm nu gällande motionsrätten även för borgarråd, som ej är stadsfullmäktig, bibehålles, varigenom motionsrätten får en något vidare omfattning än enligt KL.

20 §.

Denna paragraf motsvarar 22 § LKStHm och 19 § KL.

Första styckets formulering ansluter sig helt till KL. I jämförelse med LKStHm innebär förslaget i sak endast den ändringen, att däri upptages uttrycklig föreskrift om att nämnd eller beredning skall givas tillfälle att yttra sig över ärende, som tillhör dess område men som beretts annorledes än av nämnden eller beredningen.

Andra stycket innebär att — som en avvikelse från KL — regeln om drättselnämndens yttrande över ärenden av ekonomisk natur bibehålles. Anledningen härtill är den speciella ställning drättselnämnden av ålder intager i Stockholms kommunala organisation.

Andra styckets andra mening i 19 § KL överensstämmer med den bestämmelse, som fanns i 24 § LKS. Redan före KL:s ikraftträdande har således rått olikhet i två avseenden mellan lagstiftningen för Stockholm och kommunallagstiftningen i övrigt. Dispens i ärenden av brådskande natur från regeln om beredning förutsätter enligt LKStHm enhällighet men icke enligt LKS. Å andra sidan begränsar LKStHm icke arten av dessa ärenden, medan LKS städse kräver beredning av sådana ärenden, som avser utgift eller anskaffande av medel därtill eller avhändande av staden tillhörig egendom eller efterskänkande av någon stadens rättighet. Denna skillnad är icke närmare kommenterad av Hammarskjöld. Då den för Stockholm gällande regeln ansetts väl tjäna syftet att förhindra beslut utan erforderlig beredning, har denna paragraf i enlighet med de sakkunnigas förslag givits samma lydelse som enligt LKStHm.

23 § LKStHlm innehåller föreskrifter om föredragningslista för stadsfullmäktigsammanträde. Motsvarighet härtill finnes ej i KL eller LKS men fanns däremot i 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm.

Då regler om föredragningslista kan ingå i arbetsordningen för Stockholms stadsfullmäktige har någon motsvarighet till nuvarande 23 § LKStHlm ej medtagits i förslaget.

21 §.

Denna paragraf återger i sak oförändrat innehållet i 20 § KL och 24 § LKStHlm. I förhållande till sistnämnda lagrum har endast vissa smärre redaktionella ändringar vidtagits.

22 §.

Denna paragraf motsvarar 21 § KL och 25 § LKStHlm. Formuleringen är identisk med den i KL samt överensstämmer till sitt sakliga innehåll helt med 25 § LKStHlm. Endast vissa redaktionella ändringar har här vidtagits.

23 §.

Denna paragraf motsvarar 26 § 1 mom. LKStHlm och 22 § KL. Första och andra styckena innebär icke någon ändring av nu gällande regler.

Även tredje stycket överensstämmer med LKStHlm. Detta innebär i förhållande till KL att redan förut gällande skillnad mellan LKStHlm och LKS bibehålles. Vid lika röstetal (ej vid val) har enligt KL ordföranden utslagsröst, medan enligt LKStHlm i sådant fall skall företagas ny omröstning med slutna sedlar, varvid före dessas öppnande en sedel avlägges, för att, om rösterna även då blir lika, bestämma beslutet. Denna metod härleder sig enligt Hammarskjöld (SOU 1933: 23, sid 18) från den tid överståthållaren var ordförande i fullmäktige och metoden hade ansetts böra bibehållas som hävdvunnen. På samma skäl och då denna ordning fungerat väl, har det icke ansetts påkallat att göra någon ändring härutinnan.

I 26 § 1 mom. fjärde stycket LKStHlm finnes uttrycklig bestämmelse därom, att ordförandens vägran att framställa proposition å gjort yrkande skall på någon ledamots yrkande underställas stadsfullmäktige. Denna bestämmelse saknar motsvarighet i LKS och finnes ej heller i KL. Då det icke synes vara behövt att bibehålla uttrycklig föreskrift för Stockholm i detta avseende, har för vinnande av överensstämmelse med KL här ifrågavarande föreskrift i LKStHlm utslutits.

Enligt 26 § 1 mom. femte stycket LKStHlm skall val av stadskollegium, drätselråd, annan stadens nämnd, för vilken sådant är särskilt föreskrivet, revisorer samt särskild beredning vara proportionellt, om så begäres av enligt lagen erforderligt antal ledamöter. Vad beträffar andra stadens nämnder än stadskollegiet och drätselrådet så finns icke f. n. för någon nämnd föreskrivet att valet skall vara proportionellt. Val av dessa nämnder kan

sålunda lagligen icke vara proportionellt. Jämlikt KL skall proportionellt val på begäran hållas icke blott vid utseende av kommunens styrelse, revisorerna och särskild beredning utan även vid utseende av samtliga nämnder för oreglerad förvaltning.

När det gäller att avgöra huruvida det för Stockholms del är lämpligt att — med utvidgande av nuvarande bestämmelser för staden — tillåta proportionellt val vid utseende av även andra nämnder än stadskollegiet och drättnämnden bör särskilt beaktas den för staden speciella borgarrådsinstitutionen. Jämlikt 50 § i förevarande förslag skall stadskollegiet bland borgarråden utse ordförande i stadens övriga nämnder, där ej annat är föreskrivet i särskild författning eller blivit av stadsfullmäktige bestämt. I fråga om det alldeles övervägande antalet av nämnderna kommer således att gälla — liksom för närvarande — det speciella valbarhetsvillkoret, att ordföranden skall utses av stadskollegiet bland borgarråden. För flera nämnder gäller därjämte andra speciella valbarhetsvillkor. Såsom framgår av kommunallagskommitténs betänkande (sid. 206—208) utgör emellertid förekomsten av speciella valbarhetsvillkor ett tekniskt hinder för en fullt rättvis tillämpning av den proportionella valmetoden. I Stockholm kan alltså tekniska problem uppkomma vid en strikt tillämpning av en föreskrift om proportionella val för nämnderna. På grund härav har i lagförslaget icke intagits föreskrift om proportionella val i vidare omfattning än vad som nu gäller i Stockholm.

I 26 § 1 mom. femte stycket första meningen LKSthlm erinras om stadsgangena i andra lagrum av LKSthlm om val av stadsfullmäktiges och stadskollegiets ordförande och vice ordförande, av borgarråd och av borgarrådsberedningens ordförande. Denna erinran var ursprungligen motiverad av att ordföranden i stadsfullmäktige samt borgarråden var självskrivna ledamöter av stadskollegiet. Då så icke längre är fallet, synes denna erinran kunna utgå.

Lika litet som i KL synes erfordras någon erinran om de bestämmelser om proportionella val, som kan finnas i speciallagstiftningen.

24 §.

Denna paragraf motsvarar sakligt innehållet i 23 § KL. Interpellationsrättens införande i kommunallagsform är en nyhet men har i Stockholm nu sin motsvarighet i § 9 arbetsordningen för stadsfullmäktige. Det synes påkallat, att interpellationsrätten även i Stockholm regleras genom lag. I detta förslag har med avvikelse från KL bibehållits den ordningen, att interpellation skall framställas till borgarråd och ej till ordföranden i kommunens styrelse eller annan nämnd. Vidare har det ansetts lämpligt att i lagen bestämma den tid före sammanträde, inom vilken interpellation skall avlämnas, varvid den hittills i Stockholm gällande tidsbestämmelsen, fem dagar, bibehållits.

25 §.

Denna paragraf motsvarar 24 § KL och 32 § LKSthlm.

Första stycket motsvarar andra stycket i 24 § KL men skiljer sig därifrån i fråga om protokollets innehåll rörande närvarande fullmäktige och redovisning av ärendena. Med hänsyn till det stora antalet fullmäktige i Stockholm synes det opraktiskt att tynga protokollen med en uppräknig av närvarande fullmäktige. Det torde vara fullt tillfredsställande att därav framgår, vilka som varit närvarande genom att de frånvarandes namn anges. Den föreslagna lagformuleringen medger att denna metod användes. Då de av stadsfullmäktige behandlade ärendena i Stockholm alltid redovisas i offentligt tryck, torde vidare vara överflödigt att i protokollet intaga redogörelse för ärendenas beskaffenhet och vara tillräckligt att däri redovisa ärendet genom hänvisning till de tryckta handlingarna.

Denna paragraf om protokollets innehåll m. m. är jämväl tillämplig för stadskollegiet och övriga nämnder. Även i fråga om dem torde den föreslagna formuleringen få anses fullt godtagbar, då även de i nämnderna behandlade ärendena regelmässigt redovisas i skrivna utlåtanden. Det förutsättes emellertid att, därest i något fall skriftligt utlåtande ej finnes, i protokollet gives kortfattad redogörelse för ärendets beskaffenhet.

Andra stycket innebär i sak icke annan ändring av LKSthlm än att justeringstiden i enlighet med KL förkortats från fjorton till tio dagar.

Tredje stycket innebär att reglerna för Stockholm anslutes till KL:s regler om formerna för tillkännagivande i offentlighetsordning av stadsfullmäktiges beslut.

26 §.

Denna paragraf motsvarar oförändrat innehållet i 33 § LKSthlm samt 25 § KL.

27 §.

Denna paragraf motsvarar 32 § sista stycket och 34 § LKSthlm samt 26 § KL.

Enligt 34 § LKSthlm skall fullmäktiges protokoll delgivas överståthållarämbetet. Denna bestämmelse motsvaras av föreskrift i 32 § LKS om delgivning med magistraten. Denna delgivningsskyldighet i förhållande till statlig tillsynsmyndighet bortfaller enligt KL och föreslås här ock utgå ur kommunallagen för Stockholm. I stället stadgas i överensstämmelse med KL att kommunens styrelse (stadskollegiet) obligatoriskt skall delgivas stadsfullmäktiges beslut samt förvaltningsnämnderna få del av samma beslut i vad de rör dem.

I KL har införts bestämmelser om kommunal arkivvård. Detta utgör i viss mån en nyhet för kommunallagstiftningen. I LKSthlm finnes härutinnan endast en bestämmelse i 32 § sista stycket att stadsfullmäktiges protokoll

4 — *Bihang till riksdagens protokoll 1957. 1 saml. Nr 16*

med tillhörande handlingar och bilagor skall bevaras på sätt och ställe, som fullmäktige bestämt, med iakttagande av föreskrifterna i arkivstadga, som utfärdas av Konungen.

I sak har emellertid den kommunala arkivvården i Stockholm erhållit sin reglering genom arkivstadga för Stockholm, som fastställts av Kungl. Maj:t den 26 september 1929 (SFS 1929: 297; ändr. 1951: 134). Med hänsyn härtill har i förslaget till kommunallag för Stockholm de skilda föreskrifterna i KL om den kommunala arkivvården ansetts kunna ersättas med en hänvisning till nämnda arkivstadga, nämligen dels i denna paragraf och dels i 52 § angående nämndernas motsvarande handlingar.

Lydelsen av sista stycket i förevarande paragraf innebär den sakliga ändringen gentemot 34 § LKStlm, att vidimation i överensstämmelse med KL skall vara avgiftsfri.

28 §.

Denna paragraf motsvarar utan ändring 35 § LKStlm och 27 § KL.

29 §.

Denna paragraf motsvarar 28 § 1 mom. LKStlm och överensstämmer helt med 28 § KL.

I enlighet med principerna för KL:s redigering placeras bestämmelserna om ersättning för kommunala förtroendeuppdrag i de olika avsnitt i lagen, där övriga regler beträffande de särskilda uppdragen gives. I denna paragraf behandlas därför i första rummet ersättningar åt stadsfullmäktige.

Då de speciella beredningsorganen omtalas i fullmäktigkapitlet, har även reglerna om ersättning åt ledamot av beredning placerats i förevarande paragraf.

Beträffande motivering till den avvikelse, som gjorts från de sakkunnigas förslag om arvode till fullmäktige hänvisas till den allmänna motiveringen.

Enligt 29 § LKStlm skall stadens framställningar till Konungen ingivas via överståthållarämbetet. Motsvarande regel fanns i 48 § LKS, där det stadgades att stadens framställningar till högre myndighet skulle insändas genom magistraten. I KL finnes icke någon 48 § LKS motsvarande bestämmelse intagen, vilket sammanhänger med avvecklingen av magistratens kommunala uppgifter. I konsekvens härmed föreslås nuvarande 29 § LKStlm skola utgå.

I 30 § LKStlm regleras rätt för stadsfullmäktige att genom överståthållarämbetet infordra upplysningar från andra myndigheter än stadens egna. Denna bestämmelse motsvaras i viss mån av 50 § LKS, vari stadgades att stadsfullmäktige ägde rätt att från magistraten erhålla sådana handlingar och upplysningar, som i förekommande fall finnes erforderliga. Motsvarighet

härtill finnes ej i KL. Med hänsyn därtill och då det torde sakna praktisk betydelse att i kommunallag för Stockholm reglera tillvägagångssättet för ifrågavarande upplysningars inhämtande, har motsvarighet till 30 § LKSthlm ej medtagits i förslaget.

3. Om stadskollegiet och stadens övriga nämnder samt om borgarrådsberedningen

30 §.

Formuleringen av 30 § överensstämmer helt med motsvarande delar av 47 § KL och motsvarar sakligt innehållet i 36 § 2 mom. LKSthlm. Vissa sakliga nyansskillnader föreligger dock mellan detta förslag och LKSthlm.

Bestämmelserna att stadskollegiet skall »hava inseende över övriga nämnders verksamhet» och »med uppmärksamhet följa de frågor, som kunna inverka på stadens utveckling och ekonomiska ställning» har en viss motsvarighet i gällande lags föreskrift, att kollegiet har »att med uppmärksamhet följa förvaltningen i alla dess grenar», men den nu föreslagna avfattningen understryker starkare stadskollegiets ställning som stadens styrelse.

Bestämmelsen i a) motsvarar väsentligen innehållet i tredje att-satsen i 36 § 2 mom. LKSthlm.

Bestämmelsen i b) motsvarar i huvudsak innehållet i fjärde att-satsen i sagda moment. Den nya formuleringen markerar dock stadskollegiets primära verkställighetsansvar.

Bestämmelsen i c) har icke motsvarighet i LKSthlm men däremot i 1 § sista stycket instruktionen för stadskollegiet. Denna stadskollegiets befogenhet har i enlighet med KL ansetts böra inskrivas i lagen.

Bestämmelsen i d) har icke direkt motsvarighet i LKSthlm.

Bestämmelsen att stadskollegiet har att taga befattning med de ärenden, vilkas handläggning enligt särskilda författningar ankommer på kollegiet, motsvaras i LKSthlm av föreskrift att det tillkommer stadskollegiet att handhava de förvaltningsuppgifter, som enligt vad därom särskilt stadgas överlämnas till kollegiet.

Bestämmelsen i sista stycket har i huvudsak motsvarighet i LKSthlm (tredje stycket från slutet av 36 § 2 mom.). Den nya lydelsen är mer koncentrerad samt utesluter som obehövlig stadskollegiets befogenhet att göra framställning till överståthållarämbetet om upplysningar från statliga myndigheter m. fl.

31 §.

Denna pragraf ersätter delvis 37 § LKSthlm och motsvarar 31 § KL.

Förslaget innebär formell anslutning i tillämpliga delar till KL men skiljer sig sakligt i viss del därifrån.

Angående tidpunkt för val och tjänstgöringsperiod hänvisas till vad under 33 § angives.

För närvarande skall stadskollegiet utses *bland* stadsfullmäktiges ledamöter. Denna ordning, som införes genom en kommunallagsreform 1940, har jag i likhet med de sakkunniga ansett böra bibehållas. Ledamöterna av övriga nämnder utses i Stockholm företrädesvis bland stadsfullmäktige och det anses vara ett framträdande intresse, att ledamöterna i den främsta av de kommunala nämnderna skall ha den allmänna förtroget med kommunalförvaltningen, som ledamotskap av stadsfullmäktige medför.

Andra stycket i denna paragraf jämte 33 § andra stycket och 37—43 §§ äger generell tillämpning å alla nämnder, där ej annat är särskilt stadgat; se 47 och 51 §§.

32 §.

Denna paragraf motsvarar 32 § KL. Direkt motsvarighet i LKSthlm saknas utom i fråga om valbarhetshinder för borgarråd (37 §).

33 §.

Denna paragraf motsvarar till viss del 37 § LKSthlm samt 33 § KL.

Enligt gällande bestämmelser väljes stadskollegiet för ett år i sänder. Enligt KL är mandatperioden för kommunens styrelse emellertid fyra år. De sakkunniga, som föreslagit att mandattiden för ledamöterna och suppleanterna i stadskollegiet skall vara oförändrad, anför härom följande.

För Stockholms del har det årliga valet ansetts vara lämpligt och fördelaktigt bl. a. med hänsyn till stadskollegiets betydelsefulla funktioner. Det årliga valet utgör härvid en bättre garanti för att kollegiet alltid kan vara sammansatt av de främsta företrädarna för de politiska partierna. Kommunallagskommittén har som motiv för KL:s regel härutinnan framhållit vikten av att kommunens styrelse får utöva sin verksamhet under en längre tidsperiod. Erfarenheten får emellertid för Stockholms del anses ha utvisat, att även med den där gällande ordningen denna synpunkt väl kunnat praktiskt tillgodoses.

För egen del anser jag mig kunna godtaga de sakkunnigas förslag, emot vilket någon erinran icke gjorts under remissbehandlingen.

Icke heller i fråga om tidpunkten för valet har från något håll anledning ansetts föreligga att frångå gällande ordning, som innebär att kollegiet väljes å stadsfullmäktiges första sammanträde varje tjänstgöringsår, varför någon ändring av denna ordning icke gjorts i förslaget.

Andra stycket innebär den sakliga ändringen att då ledamot, som icke utsetts genom proportionellt val, avgår, fyllnadsval skall anställas, medan nu generellt gäller att då ledamot avgår, ersättare skall inträda.

34 §.

Denna paragraf motsvarar 38 § LKSthlm och 34 § KL.

I kommunallagskommitténs betänkande (sid. 188) har uttalats att det icke vore erforderligt att särskilt framhålla, att ordföranden och vice ordföranden i fullmäktige kunde väljas till motsvarande befattningar i kommunens styrelse. I detta förslag däremot har bibehållits den uttryckliga föreskriften, att stadsfullmäktiges ordförande eller vice ordförande *icke* får inneha motsvarande befattningar i stadskollegiet, vilket vid 1940 års kommunallagsreform uppfattades som en viktig princip.

Den särskilda föreskriften i LKSthlm att val av stadskollegiets ordförande skall ske vid stadsfullmäktiges sammanträde i oktober månad har ej motsvarighet i KL, då där i 13 § stadgas att val till lediga befattningar skall ske å sammanträde i december månad. Ehuru motsvarande gäller enligt 14 § i detta förslag, bibehålles tidsangivelsen för här ifrågavarande val, då stadskollegiets tjänstgöringsår är detsamma som stadsfullmäktiges, medan 14 § gäller befattningar, som tillsättes för ett eller flera kalenderår.

35 §.

Denna paragraf motsvarar 39 § LKSthlm men har ej motsvarighet i KL. Bestämmelsen, som tillkom genom 1940 års lagreform, synes böra kvarstå för att markera att stadskollegiet skall — såsom det uttrycktes i propositionen nr 59/1940 — vara »stadens kommunalpolitiskt ledande och kontrollerande organ».

36 §.

Denna paragraf, som motsvarar 40 § LKSthlm, har ej motsvarighet i KL. Bestämmelsen bör kvarstå som konsekvens av det för Stockholm speciella valbarhetshindret för stadsfullmäktiges ordförande och de båda vice ordförandena att inneha motsvarande befattningar i stadskollegiet.

Såsom framgår av den allmänna motiveringen utgår innehållet i andra meningen av 40 § LKSthlm som ett led i avvecklingen av statsuppsikten.

37 §.

Denna paragraf motsvarar 35 § KL men har icke motsvarighet i LKSthlm. Bestämmelserna i denna paragraf gäller, där ej annat är stadgat, även övriga nämnder; se 47 och 51 §§.

I den nu gällande instruktionen för stadskollegiet föreskrives särskilt att stadskollegiet sammanträder å första helgfria dag efter stadsfullmäktiges första sammanträde under tjänstgöringsåret. En sådan bestämmelse kan alltjämt givas i annan ordning (reglemente). Uttrycket »där ej annat är stadgat» syftar till sådan bestämmelse i reglemente.

Vad beträffar möjligheterna för ledamöterna i stadskollegiet och andra nämnder att framtvinga hållande av sammanträde, så innehåller KL den

regeln att sammanträde skall hållas, då minst halva antalet av ledamöterna för uppgivet ändamål gör framställning därom. De sakkunniga har emellertid föreslagit, att sammanträde skall hållas redan om minst en tredjedel av ledamöterna begär det. Enligt vad de sakkunniga uppgivit motsvarar deras förslag närmast nu tillämpad ordning för de kommunala nämnderna i Stockholm. Någon anledning synes icke föreligga att göra ändring i den nuvarande ordningen. Jag förordar därför de sakkunnigas förslag i denna del.

38 §.

Denna paragraf har sin motsvarighet i 37 § andra stycket LKSthlm och överensstämmer med 36 § första stycket KL.

De sakkunnigas majoritet har i sitt förslag ej medtagit någon motsvarighet till KL:s bestämmelser om att suppleant skall äga närvara vid och underrättas om sammanträde. Som skäl för denna avvikelse anföres, att eftersom stadskollegiet består av 12 ledamöter och dess sammanträden dessutom alltid obligatoriskt öververas av de 9 borgarråden en mera regelmässig närvaro jämväl av suppleanterna skulle innebära en utökning av de i sammanträdena deltagande, som ter sig främmande och i någon mån oläglig för den »stadsregering» som det här är fråga om. Då vidare suppleanterna i stadskollegiet skall väljas bland stadsfullmäktige och därtill regelmässigt utses bland de i kommunala värv mera erfarna av de fullmäktige, föreligger enligt de sakkunnigas mening icke heller på något mera påtagligt sätt behov av att låta suppleanterna bevista stadskollegiesammanträdena i den särskilda avsikten att de skall få förtrogenhet med det kommunala arbetet.

På denna punkt har *reservation* avgivits av tre utav de sakkunniga (Thomson, Bergvall och Larsson), vilka ej funnit tillräckliga skäl föreligga för en avvikelse från kommunallagen i detta hänseende.

När det gäller de övriga kommunala nämndernas sammanträden har emellertid även majoriteten funnit det vara lämpligt att suppleanterna erhåller tillfälle att närvara. Därför har KL:s regler om kallelse av suppleanter följts beträffande dessa nämnder.

Av remissinstanserna har endast *kammarkollegiet* berört denna fråga. Kollegiet framhåller i sitt yttrande, att suppleant, som är närvarande vid sammanträde utan att tjänstgöra för ordinarie ledamot, icke äger rätt att yttra sig, varför det sakligt sett är betydelselöst, huruvida kommunallagen i detta hänseende följes för Stockholms del eller icke. Med hänsyn till det förhållandevis stora antal personer, som alltid skall närvara vid ett sammanträde med stadskollegiet, skulle det emellertid enligt kollegiets mening bli tyngande, om även suppleanterna regelmässigt vore tillstädes, varför kollegiet icke har något att erinra mot majoritetens förslag.

Departementschefen. På de av kammarkollegiet åberopade skälen biträder jag den mening, som de sakkunnigas majoritet stannat för.

39 §.

Denna paragraf motsvarar 37 § KL. Motsvarande bestämmelse finnes ej i LKSthlm.

Första stycket har däremot motsvarighet i 9 § instruktionen för stadskollegiet, men där stadgas att ärende må företagas till avgörande, om minst halva antalet ledamöter är tillstädes, medan KL föreskriver hinder för ärendes avgörande, om icke fler än hälften är närvarande. Då här ifrågavarande bestämmelse för stadskollegiet enligt lagkonstruktionen skall tillämpas jämväl av stadens nämnder i övrigt (se 47 och 51 §§) och då anledning icke föreligger att frångå KL härutinnan, har föreslagits en lydelse, som överensstämmer med KL.

40 §.

Denna paragraf motsvarar 38 § KL men har ej motsvarighet i LKSthlm.

Enligt KL gäller ensartade bestämmelser i fråga om fattande av beslut i fullmäktige och i kommunens styrelse. I detta förslag har på skäl, som anförts i motiven till 23 §, i fråga om stadsfullmäktige bibehållits ett för Stockholms del av ålder tillämpat förfaringssätt, som innebär bl. a. att ordföranden ej har utslagsröst. Vad däremot gäller stadskollegiet föreligger ej skäl för avvikelse från KL, så mycket mindre som KL:s bestämmelser i förevarande avseende överensstämmer med motsvarande regler i nuvarande instruktion för stadskollegiet.

41 §.

Denna paragraf har ej motsvarighet i LKSthlm men motsvarar 39 § KL.

I huvudsak motsvarande bestämmelser finnes för Stockholm intagna i 10 § instruktionen för stadskollegiet. I sak skiljer sig detta förslag från dessa bestämmelser däri, att justering, som sker annorledes än vid nästa sammanträde, enligt förslaget skall ske senast inom tio dagar. Ny är föreskriften om tillkännagivande å kommunens anslagstavla (= hänvisningen till 25 §) samt om rätt att få avskrift vidimerad utan avgift.

42 §.

Denna paragraf har motsvarighet i 40 § KL men ej i LKSthlm.

I instruktionen för stadskollegiet, §§ 11 och 12, finnes vissa bestämmelser givna om protokollsförvaring och om stadskollegiets expeditioner, som mer i detalj reglerar förfarandet. Sådana detaljföreskrifter bör alltfört givas i särskild ordning (reglemente).

43 §.

Denna paragraf har ej motsvarighet i LKSthlm men överensstämmer med 42 § KL.

44 §.

Denna paragraf motsvaras av första stycket av 41 § LKSthlm.

45 §.

Denna paragraf motsvarar 42 § LKSthlm. Ur lagen har emellertid borttagits stadgandet, att antalet borgarråd skall bestämmas av stadsfullmäktige inom en av lagen angiven ram. Skälen härför har angivits i den allmänna motiveringen.

Föreskriften i 41 § av nuvarande lag att »gemensamma överläggningar skola äga rum i borgarrådsberedningen» har ansetts kunna uteslutas, då det ligger i sakens natur att en beredning innefattar att överläggningar äger rum.

46 §.

I denna paragraf har sammanförts bestämmelserna om borgarråds närvaro i stadskollegiet (LKSthlm 41 § andra stycket), om borgarrådsberedning (LKSthlm 41 § tredje stycket), om borgarrådsberedningens ordförande, borgarrådens föredragning och ordförandeskap i nämnder (LKSthlm 43 §) samt de f. n. i instruktionen för stadskollegiet givna reglerna om att föredragande borgarråd och borgarrådsberedningens ordförande skall få sin mening antecknad till protokollet, när den avviker från stadskollegiets beslut.

47 §.

Denna paragraf har viss motsvarighet i 44 § första stycket LKSthlm samt i 29 § KL men motsvarar närmast 48 § KL.

44 § LKSthlm innehåller icke några regler rörande drätselnämndens uppgifter. Om drätselnämndens hörande i vissa ärenden gives däremot bestämmelser i 22 och 48 §§ LKSthlm. I KL anges uttryckligen drätselkammarens uppgift att föra stadens räkenskaper. I övrigt bestämmes kammarens uppgifter av stadsfullmäktige. I detta förslag har intagits regler rörande drätselnämndens uppgifter, som överensstämmer med 48 § KL, varjämte hänvisning gjorts till drätselnämndens uppgifter enligt 20 och 58 §§ i förslaget.

Enligt KL skall mandatperioden för kommunens styrelse vara fyra år och detsamma skall gälla för drätselkammare även i stad med stadskollegium (48 § KL, hänvisningen till 33 §). Vidare skall såväl ordförande som vice ordförande utses av stadsfullmäktige (hänvisningen till 34 §). F.n. gäller för drätselnämnden, att mandatperioden är densamma som för övriga kommunala nämnder, d. v. s. två kalenderår (45 § 2 mom. LKSthlm), att ordförande skall vara borgarrådsberedningens ordförande (45 § 1 mom. LKSthlm) och att nämnden inom sig utser vice ordförande för ett år åt gången (enligt den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen för nämnden). Stadskollegiets mandatperiod däremot har varit och föreslås på skäl som tidigare anförts även i fortsättningen bliva ett år. Vid sådant förhållande föreligger anledning att jämväl behålla den ordning, enligt vilken drätselnämndens mandatperiod är densamma som för övriga nämnder, d. v. s. två

år. Det är vidare av naturliga sakliga skäl påkallat att bibehålla föreskriften att borgarrådsberedningens ordförande, finansborgarrådet, obligatoriskt skall vara ordförande i drättsnämnden. Med denna konstruktion saknas skäl att efterfölja KL:s bestämmelse att vice ordförande i drättsnämnden skall utses av fullmäktige.

48 §.

Denna paragraf utgör en kombination av bestämmelser enligt 43 och 49 §§ KL.

LKStHm har ej annan bestämmelse om drättsnämndens uppgifter — utöver vad som framgår av 22 och 48 §§ om drättsnämndens hörande i vissa ärenden — än att för drättsnämnden skall finnas en av Konungen fastställd instruktion (44 §). Instruktionerna för stadskollegiet och för borgarrådsberedningen fastställs av Kungl. Maj:t efter förslag av stadsfullmäktige (36 § 2 mom. sista stycket och 41 § tredje stycket andra punkten).

I fråga om drättsnämndens uppgifter har en med KL i huvudsak likalydande lagtextformulering kunnat användas, därvid i 47 § drättsnämndens uppgifter i fråga om finansprövningen särskilt angivits. Till skillnad mot KL innebär dock detta förslag icke bindande föreskrift att reglemente för stadskollegiet och drättsnämnden skall vara gemensamt. I förslaget föreskrives, att reglementen skall finnas för stadskollegiet, borgarrådsberedningen och drättsnämnden, men den föreslagna texten lägger ej hinder i vägen för ett sammanförande för samtliga tre organ eller två av dem av de erforderliga reglementariska föreskrifterna.

Enligt KL äger bestämmelserna i 43 § om delegationsrätt för kommunens styrelse icke tillämpning å stadskollegium (47 § sista stycket KL) men däremot å drättskammare (49 § andra stycket). Denna konstruktion har följts i detta förslag.

49 §.

Denna paragraf har viss motsvarighet i 44 § LKStHm och den överensstämmer helt med 44 § KL med undantag av en redaktionell ändring i första stycket. Alla nämnder för reglerad förvaltning är i lagförslaget att hänföra till 49 § första stycket.

50 §.

Denna paragraf har ej någon motsvarighet i KL men överensstämmer däremot i huvudsak med 45 § 1 mom. LKStHm. Bestämmelser i en kommunallag för Stockholm om val av ordförande i nämnd har sin särskilda motivering i den för Stockholm speciella borgarrådsinstitutionen. Denna institution förutsätter närmast att borgarråd är ordförande i hans rotel

tillhörande nämnder. Det är nämligen i första hand borgarråds egenskap av nämndordförande som skapar det kommunalpolitiska underlaget för hans befogenheter och därur härflyter hans position inom förvaltningen. Därest borgarrådet icke gäves befattningen som nämndordförande, skulle han ej heller kunna fullgöra de uppgifter, som borgarråd i denna egenskap har som ansvarig ledare för förvaltningsarbetet inom roteln.

Utövändet av funktionerna som nämndordförande innebär emellertid stundom att tid och arbete tages i anspråk för mindre viktiga frågor. För att skapa bättre möjligheter för borgarråd att ägna sig åt de mera betydelsefulla förvaltningsuppgifterna, har det införts en möjlighet till undantag från huvudregeln om borgarråds ordförandeskap. I sådant syfte föreslås en bestämmelse av innebörd, att stadsfullmäktige äger utse annan än borgarråd till ordförande i nämnd eller att överlämna åt nämnden att själv utse sin ordförande. Det förutsättes därvid att utseende av annan än borgarråd till ordförande skall förekomma endast på vederbörande borgarråds egen önskan eller eljest med hans samtycke.

51 §.

Denna paragraf har i LKStlm närmast motsvarighet i 45 § 2—3 mom. Den överensstämmer i sak nära med 45 § KL. På skäl, som närmare utvecklats i den allmänna motiveringen, innebär dock detta förslag till skillnad mot KL, att ifrågavarande regler om de kommunala nämndernas organisation och arbetsformer, utom beträffande delegationsrätten, gäller generellt för alla nämnder i den mån ej beträffande viss nämnd annat särskilt föreskrivits. I de fall där sådana särskilda föreskrifter saknas, får staden icke meddela bestämmelser, som strider mot stadgandena i denna paragraf.

Förslaget betyder, att, där ej annat är föreskrivet, flertalet av de organisatoriska föreskrifterna för stadskollegiet göres tillämpliga på nämnderna. I detta avseende innebär reglerna följande.

Det föreskrives, att, då suppleanter ej utses genom proportionellt val, ordningen för deras tjänstgöring skall bestämmas (31 § andra stycket).

Regler gives om förfarandet vid ledamots avgång (33 § andra stycket) samt om suppleanternas tjänstgöring (38 §).

Valbarhetsvillkoren för ledamöter och suppleanter, verkan av valbarhetens upphörande samt rätten till avsägelse regleras. Regler härom finnes nu i 45 § 3 mom. LKStlm.

Mandattiden och tidpunkten för val regleras icke i KL. Kommunerna har ansetts härutinnan böra ha frihet att ordna nämndernas förhållanden på sätt de finner lämpligt. I detta förslag har intagits en bestämmelse som såtillvida motsvarar 45 § 2 mom. andra stycket LKStlm att mandatperioden är två kalenderår.

Regler gives för nämnderna om:

ställe och tid för sammanträde (37 §),

beslutsmässighet och jäv (39 §),
förfarandet vid fattande av beslut (40 §),
förande av protokoll, dess justering och justeringens tillkännagivande (41 §),

kungörande av ställe och tid för mottagande av framställningar m. m. ävensom om den befattning ordföranden har att taga med skriftväxlingen (42 §),

ansvar och skadeståndsskyldighet (43 §).

Regeln i 31 § första stycket av förslaget att ledamöter och suppleanter i stadskollegiet väljes av stadsfullmäktige har, bl. a. med hänsyn till att suppleanter ej alltid är erforderliga, icke gjorts tillämplig på de nämnder, som avses i 49 §. Samma princip bör emellertid regelmässigt gälla även för dessa nämnder.

I förevarande paragraf har vidare upptagits en bestämmelse om suppleants rätt att närvara vid sammanträde och om kallelse av suppleant.

Beträffande nämnderna för oreglerad förvaltning gives i 2 mom. i förevarande paragraf även bestämmelser om delegationsrätt, som således icke behöver fixeras i reglemente. En förutsättning för att delegation skall få ske är att stadsfullmäktige lämnat sitt medgivande därtill. Bestämmelserna har av skäl som framgår av den allmänna motiveringen ansetts ej böra göras tillämpliga även å nämnder för reglerad förvaltning.

Föreskriften i 41 § KL om utseende av kassaförvaltare har icke motsvarighet i detta förslag.

Med kassaförvaltare avses i KL i detta sammanhang den person, som handhar kassarörelse och räkenskaper. Då medelsförvaltningen i Stockholms stads förvaltning genomgående är ordnad på sådant sätt, att dylik kassaförvaltare är obehövlig (göromålen utföres av anställda befattningshavare), har en KL motsvarande bestämmelse ansetts överflödig.

I förslaget har vidare uteslutits föreskrifterna i LKSthlm om instruktion för nämnd och instruktionens underställning hos överståthållarämbetet (44 § andra stycket). Stadsfullmäktige må således utan underställning hos överståthållarämbetet fastställa instruktion för nämnd. I fråga om nämnd för reglerad förvaltning kan underställning av instruktion hos Kungl. Maj:t föräledas av särskilda skäl, nämligen då så är föreskrivet i specialförfattning eller då det är erforderligt för att uppnå särskilda regler för Stockholm i fråga om sådan nämnds organisation.

Vidare har uteslutits den särskilda föreskriften i 44 § tredje stycket LKSthlm att det åligger nämnd att lämna överståthållarämbetet äskade upplysningar, vilken föreskrift icke har motsvarighet i KL. Om överståthållarämbetets rätt att erhålla upplysningar av myndigheter stadgas i instruktionen för överståthållarämbetet.

52 §.

Angående motiven till denna paragraf hänvisas till 27 §.

53 §.

Denna paragraf motsvarar 46 § KL. Till ifrågavarande ämne hörande bestämmelser i LKSthlm finnes i 28 § 2—3 mom. angående dagtraktamente, resekostnadsersättning och arvode, 28 § 4 mom. angående pension, 28 § 5 mom. om ersättning efter särskilda grunder, 39 § andra meningen angående arvode åt stadskollegiets ordförande samt i 64 § a) angående överståthållarämbetets stadfästelse av beslut angående pension.

Bestämmelser om ersättning till ledamot av beredning samt åt revisor gives i förslaget i 29 § 2 mom., resp. 67 § sista stycket.

Efter mönster av KL har i 2 mom. inrymts möjlighet att tillerkänna där avsedda nämndledamöter, förutom arvode, ett på förhand bestämt belopp för utgifter, som är förenade med uppdraget.

Förslaget innebär, att beloppet av arvode eller ersättning enligt 2 mom. skall bestämmas för högst ett år i sänder. Detta är en avvikelse från KL, enligt vilken beloppet må bestämmas för högst fyra år i sänder. Denna regel i KL, som infördes på mitt förslag, motiverades med att möjligheterna att ge ledamot av kommunens styrelse en ställning, påminnande om den som tillkommer borgarråden i Stockholm, kunde ökas, om städerna finge rätt att bestämma arvode åt sådan ledamot för längre tid åt gången än den hittills högst medgivna, ett år. I Stockholm har emellertid ersättningen åt borgarråd bestämts i annan ordning än genom arvode av den art varom nu är fråga, och skäl saknas sålunda för att frångå hittills gällande regel att arvodet icke må fastställas för längre tid än ett år i sänder. Bestämmelserna om särskilt arvode till stadskollegiets ordförande hindrar ej att han tillika erhåller dagtraktamente och reseersättning och givetvis icke heller att han uppbär ersättning för uppdrag i andra nämnder.

4 kap. Om stadens drätsel*Inledande bestämmelser*

54 §.

Denna paragraf har ej direkt motsvarighet i LKSthlm men överensstämmer med 50 § KL.

Första stycket innehåller en allmän regel om skydd för den kommunala förmögenheten.

Bestämmelserna i andra och tredje styckena gäller redan i Stockholm på grund av den inledningsvis omnämnda lagen den 14 maj 1954, varigenom vissa bestämmelser i KL från och med den 1 januari 1955 erhöll motsvarande tillämpning å Stockholms stad.

55 §.

Denna paragraf motsvaras i LKStHlm av 5 § samt första meningen i 54 §; den överensstämmer helt med 51 § KL.

56 §.

Denna paragraf har i LKStHlm motsvarighet i 26 § 3 mom. samt 64 § första stycket b); den överensstämmer med 52 § KL.

I sak innebär förslaget icke någon ändring av nu gällande regler.

Utgifts- och inkomststat

57 §.

Denna paragraf har motsvarighet i 47 § LKStHlm och överensstämmer helt med 53 § KL.

Vad här föreslagits skiljer sig från gällande LKStHlm endast på några punkter.

De alternativa möjligheterna för upptagande i staten av underskott och överskott ändras till att avse vad som av avslutade räkenskaper framgår.

Nuvarande bestämmelse att å utgiftssidan skall upptagas »de belopp i kapital eller ränta, varmed stadens skulder under det nästföljande året förfalla till betalning» utgår, enär den icke generellt överensstämmer med tillämpad redovisningspraxis och för övrigt är överflödig.

Reservation av anslag behöver icke som nu beslutas i samband med statbehandlingen.

58 §.

Denna paragraf motsvarar 48 och 49 §§ LKStHlm och 54 § KL.

Paragrafen har redaktionellt utformats i nära anslutning till KL. Reellt innebär den ett bibehållande av de regler, som i hithörande avseende redan gäller för Stockholm. Den ändringen har emellertid vidtagits, att tiden för uppgörande av förslag till utgifts- och inkomststat angivits till före oktober månads utgång i stället för som i LKStHlm november månad. Erfarenheten har nämligen visat, att hittillsvarande tidsbestämmelse innebär en alltför knapp marginal. I praktiken har därför också tillämpats den föreslagna tidsbestämmelsen.

Bestämmelsen i 54 § andra stycket KL om offentliggörande av statförslaget, som har motsvarighet i LKS men ej i LKStHlm, är ej medtagen i detta förslag på enahanda skäl som anfördes vid 1935 års kommunallagsrevision, nämligen att statförslaget alltid i god tid före stadsfullmäktigbehandlingen utkommer i tryck.

Stadgandet i 49 § sista stycket LKStHlm om att den fastställda utgifts- och inkomststaten skall återställas till stadskollegiet har uteslutits på grund

av att enligt 27 § i förslaget avskrift av stadsfullmäktiges protokoll alltid skall tillställas stadskollegiet.

Fondbildning

59—61 §§.

Beträffande dessa paragrafer, som överensstämmer helt med 55—57 §§ KL, hänvisas till vad som anförts vid behandlingen av 54 § andra och tredje styckena.

Lånerätt

62—63 §§.

Dessa paragrafer motsvarar 63 § 2 mom. LKStHm och överensstämmer helt med 58—59 §§ KL.

64 §.

Denna paragraf motsvarar 63 § 1 mom. b) LKStHm samt utan ändring 60 § KL.

Medelsförvaltning

65 §.

Denna paragraf överensstämmer med 61 § KL.

Första stycket har ingen motsvarighet i LKStHm. Bestämmelserna i andra och tredje styckena gäller däremot redan i Stockholm; jämför 54 §.

66 §.

Denna paragraf motsvarar 62 § KL. I 50 § LKStHm stadgas endast, att stadens räkenskaper skall föras för kalenderår.

Nuvarande regler för Stockholm medger icke formell möjlighet för stadens centrala förvaltning att ge direktiv rörande enhetliga linjer för räkenskapsväsendet. I kommunallagen för Stockholm bör emellertid liksom i KL en sådan befogenhet inskrivas. Det är då naturligt, att denna befogenhet gives åt det speciella drätselorganet, drätselnämnden.

De i KL 62 §, andra och tredje styckena, intagna tidsangivelserna har i detta förslag uteslutits, då det för Stockholm torde vara mer praktiskt att bibehålla nuvarande ordning, att drätselnämnden resp. stadsfullmäktige beslutar härutinnan.

Bestämmelserna i 50 § andra stycket LKStHm om att för stadens kassa- och räkenskapsväsen skall finnas ett av Konungen fastställt reglemente har uteslutits, enär de grundläggande bestämmelserna i dessa hänseenden är av beskaffenhet att böra intagas i reglementet för drätselnämnden, vilket enligt 48 § i förslaget skall fastställas av Konungen.

Revision

67 §.

Denna paragraf motsvarar 51 § första och andra styckena LKStHm samt 63 § KL.

De sakkunniga har i denna del anfört.

Enligt såväl LKStHm som KL är mandatperioden för revisor ett år. Revisorerna återväljas emellertid regelmässigt för i varje fall ytterligare ett år så att tjänstgöringstiden blir densamma som för ledamöter i de kommunala nämnderna. Ett faktiskt ombyte av revisorer efter endast ett år kunde ock vara ägnat att nedsätta revisionens effektivitet. Det föreligger således icke några vägande skäl att ha kortare lagstadgad mandatperiod för revisor än för nämndledamot. Detta förslag innebär därför att revisor skall väljas för granskning av de två nästföljande årens förvaltning.

Under remissbehandlingen har icke gjorts några erinringar mot de sakkunnigas förslag. För egen del har jag ansett mig kunna godtaga ifrågavarande avvikelse från KL, då några egentliga olägenheter av en tvåårig mandatperiod för revisorerna knappast torde vara att befara.

Till skillnad mot KL angives ej minimiantalet revisorer, då föreskrift där om ej torde vara erforderlig för Stockholm. Föreskrift införes däremot om obligatoriskt utseende av suppleanter.

Kretsen av dem, som på grund av redovisningsskyldighet skall vara hindrade att delta i vissa beslut, bestämmas på samma sätt som i KL, vilket i jämförelse med gällande lag innebär, att jävigheten utsträcker till vissa den redovisningsskyldige närstående.

Regleringen i lag av revisorernas inventeringsrätt har motsvarighet i 58 § LKS men ej i LKStHm. Särskilda skäl föreligger icke för avvikelse i kommunallag för Stockholm.

Reglerna om revisors ansvar och rätt till ersättning har i enlighet med de allmänna redigeringsprinciperna införts här.

68 §.

Denna paragraf motsvarar delvis 51 § sista stycket LKStHm och överensstämmer med 64 § KL. Reglerna om vad revisionsberättelse obligatoriskt skall innehålla saknar motsvarighet i gällande lag.

69 §.

Denna paragraf motsvarar 51 § sista stycket LKStHm och i huvudsak 65 § KL.

I fråga om tidpunkten för revisionsberättelsens framläggande till granskning och avgörande skiljer sig bestämmelsen från KL. Tidsangivelsen är hämtad från nu gällande bestämmelse i 51 § LKStHm, vilken infördes genom lagändring den 9 mars 1951. Den i KL intagna föreskriften att revisions-

berättelse skall avlämnas till fullmäktiges ordförande inom tid, som han bestämmer, har ej givits motsvarighet i detta förslag. Föreskrift därom bör givas i revisionsstadga, som antages av stadsfullmäktige.

Med hänsyn till att enligt förslaget i allt väsentligt skall gälla samma lagregler om revisionen som enligt KL, torde anledning saknas att bibehålla den i 52 § LKSthlm stadgade skyldigheten för staden att underställa revisionsstadgan Konungens prövning. Skäl måste emellertid fortfarande anses föreligga att för Stockholm bibehålla den ordningen, att mer detaljerade och kompletterande bestämmelser om revisionens ordnande gives i revisionsstadga, som antages av stadsfullmäktige.

70 §.

Denna paragraf motsvarar oförändrat 53 § LKSthlm och 66 § KL.

5 kap. Om allmän kommunalskatt

71 §.

Denna paragraf motsvarar andra punkten i 54 § LKSthlm och överensstämmer helt med 67 § KL.

72 §.

Denna paragraf har motsvarighet i 55 § 1 mom. första stycket LKSthlm och överensstämmer helt med 68 § KL.

55 § 2 mom. LKSthlm innehåller allmänna bestämmelser om skattedifferentering. Sådana är också givna i 63 § 3 mom. LKS. På kommunallagskommitténs förslag har några bestämmelser av detta slag ej medtagits i KL. I konsekvens härmed föreslås de utgå jämväl ur kommunallagstiftningen för Stockholm. I anslutning härtill och i överensstämmelse med KL föreslås jämväl utgå reglerna i 55 § 1 mom. andra stycket LKSthlm att stadsfullmäktige ej äger avvika från de i lag eller författning föreskrivna grunderna för kommunalskatts utgörande, då detta framgår redan av 71 och 72 §§.

73 §.

Denna paragraf motsvarar 56 § LKSthlm och 69 § första stycket KL. Motsvarighet till 69 § andra stycket KL finnes det ej anledning intaga i kommunallag för Stockholm.

74 §.

Denna paragraf motsvarar utan ändring 57 § LKSthlm och har motsvarighet i 70 § första stycket KL. Skiljaktigheten mellan KL och detta förslag är betingad av de speciella förhållandena för Stockholm.

75 §.

Denna paragraf motsvarar utan ändring 58 § LKSthlm och har motsvarighet i 71 § KL.

76 §.

Denna paragraf motsvarar utan ändring 59 § LKStHlm och — med uteslutning av viss för Stockholm ej aktuell föreskrift — 72 § KL.

77 §.

Denna paragraf motsvarar utan ändring 60 § LKStHlm och 73 § KL.

6 kap. Om underställning och besvär

78 §.

Denna paragraf motsvarar 63 § 1 mom. LKStHlm och överensstämmer med 74 § KL.

Bestämmelsen i 63 § 1 mom. a) angående underställning för permutation av donationsföreskrift har, på det av kommunallagskommittén anförda skälet, nämligen att intagande i kommunallagarna av denna allmänna regel är överflödigt (sid. 324—325), ansetts böra utgå.

Bestämmelsen i 63 § 1 mom. b) om underställning av beslut om lån och ingående av borgen är ersatt av hänvisning till 64 §. Detta sammanhänger med att förevarande förslag liksom KL är så redigerat, att underställningsskyldigheten rörande vissa beslut är reglerad bland de bestämmelser, som i övrigt behandlar samma slags beslut. I enlighet härmed har även föreskrifterna om underställning av beslut om reglemente för stadskollegiet, borgarrådsberedningen och drätselnämnden samt om bildande av vissa fonder placerats i de sammanhang, vari de sakligt hör hemma, och i förevarande paragraf blott hänvisats till dessa föreskrifter. I övrigt innehåller denna paragraf bestämmelser om det formella förfarandet i underställningsärenden.

79 §.

Denna paragraf motsvarar 64 § LKStHlm och 75 § KL.

Hänvisning göres till föreskrifterna om underställning av beslut om beviljande av pension åt förtroendeman, om anslag att täckas genom utdebitering under mer än fem år, om anbringande av medel annorledes än enligt 65 § samt om reglemente för besvärsnämnd.

Innehållet i 64 § första stycket c) LKStHlm utgår, när reglerna om utdebitering av kommunal skatt efter särskild grund slopats.

Regeln i 75 § första stycket KL om underställning av beslut om hushållningsplan för donationsjord har motsvarighet i 75 § LKS men ej i LKStHlm. Anledning torde ej föreligga att nu införa någon bestämmelse härom i kommunallag för Stockholm.

80 §.

1 mom. Momentet motsvarar utan ändring 76 § 1 mom. KL och har motsvarighet i 66 § LKStHlm. I jämförelse med LKStHlm innebär detta förslag endast den ändringen, att besvärstiden förlänges från fjorton dagar till tre 5 — *Bihang till riksdagens protokoll 1957. 1 saml. Nr 16*

veckor samt att besvärstiden räknas från dagen för tillkännagivande å kommunens anslagstavla av justeringen av det överklagade beslutet i stället för från dagen för offentlig uppläsning av stadsfullmäktiges protokoll. Det är anledning att även för Stockholm tillämpa denna utgångspunkt för besvärstiden, vilket också är en konsekvens av bestämmelsen i 25 § rörande formen för tillkännagivande av justering.

2 mom. Detta moment har motsvarighet i 68 § första och andra styckena LKStHm samt överensstämmer helt med 76 § 2 mom. KL.

Första stycket i 68 § LKStHm är här ersatt med en hänvisning till vad som i fråga om besvär »är särskilt stadgat».

I övrigt innebär förslaget att även i fråga om besvär över stadskollegiets och annan nämnds beslut besvärstiden blir tre veckor mot fjorton dagar enligt LKStHm samt att den räknas från tillkännagivande å kommunens anslagstavla om justering av det överklagade beslutet, mot det att enligt LKStHm besvärstiden räknas från den dag, klaganden erhållit del av beslutet. Den här i analogi med KL förutsatta ordningen är att föredraga. Det erinras om att enligt 47 och 51 §§, jämfört med 41 och 25 §§, justering av nämnds protokoll skall tillkännagivas i samma ordning som justering av stadsfullmäktiges protokoll.

3 mom. Momentet överensstämmer med 76 § 3 mom. KL och har motsvarighet i 68 § tredje stycket LKStHm.

KL innebär på denna punkt att efter förebild från Stockholm legala förutsättningar skapas för ett särskilt besvärsinstitut i befordringsärenden och vissa andra ärenden som berör de kommunala tjänstemännen. Under jämförelse med LKStHm och den av Kungl. Maj:t den 5 mars 1937 fastställda särskilda besvärstadgan för Stockholm innebär detta förslag eljest följande.

Klagorätt hos besvärsnämnd skall gälla även över beslut av kommunens styrelse = stadskollegiet. Detta bör föranleda, att besvärsnämndens ledamöter väljes av stadsfullmäktige.

Besvärsrätten utvidgas till att avse även beslut om entledigande och disciplinär bestraffning.

Reglemente för besvärsnämnd antages av stadsfullmäktige och underställes överståthållarämbetet i stället för Kungl. Maj:t.

Föreskrift införes i lagen att för besvärsnämnd skall gälla samma bestämmelser som för övriga nämnder i de ämnen, som regleras i 51 §, där ej annat föreskrives i nämndens reglemente.

Besvärsrätten är icke bunden till medlemskap i kommunen. Såsom framgår av vad jag anförde i propositionen till KL (sid. 206), tillkommer besvär rätt även annan än kommunmedlem, om han beröres av fattat beslut.

Besvärstiden är tre veckor från dagen för protokollsjusterings offentliggörande å anslagstavlan mot enligt besvärstadgan fjorton dagar från det klaganden erhållit del av beslutet.

Klagan över besvärsnämndens beslut kan liksom enligt LKStHlm endast föras genom kommunalbesvär. Likaså bibehålles bestämmelsen att vid besvär över besvärsnämndens beslut må kunna åberopas jämväl att det hos besvärsnämnden överklagade beslutet är oriktigt på någon av de kommunala besvärsgrunderna.

Besvärstiden vid klagan över besvärsnämnds beslut bestämmes likaledes till tre veckor från det protokollsjustering av nämndens beslut kungjorts å anslagstavlan.

81 §.

Denna paragraf överensstämmer med 77 § KL samt har motsvarighet i 67 § LKStHlm, som i visst avseende hänvisar till 65 § samma lag.

Den legalitetskontroll, som enligt 45 § LKS ankom på magistrat, har upphört i och med KL:s ikraftträdande. Magistratens legalitetskontroll har i Stockholm enligt bestämmelserna i 65 § LKStHlm tillkommit överståthållarämbetet. Denna överståthållarämbetets legalitetskontroll föreslås även skola upphöra, varför någon motsvarighet till 65 § LKStHlm ej medtagits i förslaget.

Avfattningen av första stycket i förevarande paragraf klargör, att överståthållarämbetet kan meddela verkställighetsförbud, oavsett på vilken eller vilka av de i lagen angivna grunderna klaganden stöder sin talan.

Innehållet i andra stycket av denna paragraf motsvarar utan ändring 67 § andra stycket LKStHlm.

82 §.

Sedan den 1 januari 1955 gäller särskild lag om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut (SFS 1954: 355), vilken innehåller samma bestämmelser om besvärstid som den allmänna kommunallagen. Förevarande paragraf har erhållit sådan avfattning att nämnda lag skall äga tillämpning å besvär över överståthållarämbetets utslag.

I förhållande till besvärbestämmelserna i 69 § andra stycket LKStHlm innebär förslaget den ändringen att besvärstiden förkortats från trettio dagar till tre veckor samt att särskild besvärstid för menighet införts.

Stadgandet i 69 § första stycket LKStHlm angående kungörande av överståthållarämbetets utslag har icke någon motsvarighet i vare sig LKS eller KL. Då det knappast torde föreligga särskilda skäl att endast för Stockholm giva regler i kommunallagsform rörande tillkännagivandet av Kungl. Maj:ts befallningshavandes utslag, har denna bestämmelse uteslutits.

Den nya lagstiftningen föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1958. I samband med ikraftträdandet uppkommer vissa spørsmål, vilka reglerats i särskilda övergångsbestämmelser.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga ifrågavarande inom inrikesdepartementet upprättade förslag till *kommunallag för Stockholm*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Johnny Sköldvall